

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА БІЗНЕС-АНАЛІТИКИ ТА ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ**

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри бізнес-аналітики
та цифрової економіки

_____ Наталія КАСЬЯНОВА
“ _____ ” _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

ЗДОБУВАЧА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВР
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 «ЕКОНОМІКА»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА»

Тема: «Сучасний стан фондового ринку України»

Виконавець: РУДЕНКО Олександра

Керівник: д.т.н., професор ОЛЕШКО Тамара

Консультанти з розділів:

Розділ 1: д.т.н., професор ОЛЕШКО Тамара

Розділ 2: д.т.н., професор ОЛЕШКО Тамара

Нормоконтролер із ЄСКД (ЄСПД):

ст. викладач ДИЯК Юлія

КИЇВ 2023

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра бізнес-аналітики та цифрової економіки
Спеціальність 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма «Економічна кібернетика»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри бізнес-аналітики
та цифрової економіки

_____ Наталія КАСЬЯНОВА
“ _____ ” _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Студента: РУДЕНКО Олександра

Тема роботи: «Сучасний стан фондового ринку України»

затверджена наказом ректора № 506/ст від 13.04.2023 р.

1. Термін здачі студентом закінченої роботи на кафедрі: 19.06.2023 р.
2. Вихідні дані до роботи: статистичні дані, наукові та методичні праці вітчизняних та зарубіжних вчених, електронні інформаційні джерела.
3. Мета дослідження: вивчення особливостей функціонування фондового ринку України, його структури та суб'єктів, визначення перспектив його модернізації та гармонізації з європейськими стандартами.
3. Зміст дослідження:
 1. Охарактеризувати основні поняття та інструменти фондового ринку;
 2. Дослідити розвиток і сучасний стан світового біржового ринку;
 3. Визначити місце криптовалюти на фондовому ринку;
 4. Охарактеризувати становлення та розвиток біржового ринку в Україні;
 5. Провести аналіз динаміки індексів фондового ринку України: UX, PFTS, WIG-Ukraine.
 6. Проаналізувати проблеми розвитку фондового ринку і шляхи їх вирішення в Україні.

4. Перелік обов'язкових демонстраційних матеріалів: 10 слайдів

5. Календарний план-графік

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання	Позначки керівника про виконання завдань
1.	Отримання завдання на кваліфікаційну роботу	13.04.2023	<i>виконано</i>
2.	Огляд літератури за темою	17.04.2023	<i>виконано</i>
3.	Основні поняття та інструменти фондового ринку	23.04.2023	<i>виконано</i>
4.	Розвиток і сучасний стан світового біржового ринку	3.05.2023	<i>виконано</i>
5.	Місце криптовалюти на фондовому ринку	13.05.2023	<i>виконано</i>
6.	Становлення та розвиток біржового ринку в Україні	20.05.2023	<i>виконано</i>
7.	Аналіз динаміки індексів фондового ринку України: UX, PFTS, WIG-Ukraine.	29.05.2023	<i>виконано</i>
8.	Проблеми розвитку фондового ринку і шляхи їх вирішення в Україні	4.06.2023	<i>виконано</i>
9.	Аналіз отриманих результатів	14.06.2023	<i>виконано</i>
10.	Розробка слайдів та написання доповіді	14.06.2023	<i>виконано</i>
11.	Корегування роботи за результатами попереднього захисту	15.06.2023	<i>виконано</i>
12.	Остаточне оформлення кваліфікаційної роботи та слайдів	16.06.2023	<i>виконано</i>
13.	Підписання відгуку та рецензії	17.06.2023	<i>виконано</i>
14.	Захист кваліфікаційної роботи у ДЕК	22.06.2023	<i>виконано</i>

6. Дата видачі завдання: 13.04.2023 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Тамара ОЛЕШКО

Завдання прийняв до виконання _____ Олександра РУДЕНКО

РЕФЕРАТ

Руденко Олександра. Сучасний стан фондового ринку України.– Кваліфікаційна робота зі спеціальності 051 «Економіка», ОПП «Економічна кібернетика». Національний авіаційний університет Міністерства освіти і науки України, м. Київ, 2023.

Кваліфікаційна робота містить 88 сторінок, 3 рисунків, 1 таблиця. список використаних джерел з 38 найменувань.

Об'єкт дослідження – процес купівлі-продажу цінних паперів України.

Предметом дослідження є ринок цінних паперів України.

Метою дослідження: вивчення особливостей функціонування фондового ринку України, його структури та суб'єктів, оцінка його ефективності та конкурентоспроможності, а також визначення перспектив його модернізації та гармонізації з європейськими стандартами.

Завдання дослідження:

1. Охарактеризувати основні поняття та інструменти фондового ринку;
2. Дослідити розвиток і сучасний стан світового біржового ринку;
3. Окреслити місце криптовалюти на фондовому ринку;
4. Охарактеризувати становлення та розвиток біржового ринку в Україні;
5. Провести аналіз динаміки індексів фондового ринку України: UX, PFTS, WIG-Ukraine.
6. Проаналізувати проблеми розвитку фондового ринку і шляхи їх вирішення в Україні

Методи дослідження – охарактеризувати та проаналізувати сучасний стан фондового ринку України.

При написанні роботи використовувалися методи дослідження:, аналіз та синтез, порівняльні та статистичні методи.

Ключові слова: *фінансовий ринок, фондовий ринок, індекс, аналіз, динаміка, фондова біржа, цінні папери, інструменти, учасники, емітенти.*

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1 СВІТОВИЙ ФОНДОВИЙ РИНОК	
1.1. Основні поняття та інструменти фондового ринку.....	8
1.2. Розвиток і сучасний стан світового біржового ринку	23
1.3. Місце криптовалюти у фондовому ринку.....	34
Висновки до розділу 1.....	44
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ І ПРЕСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ	
2.1. Становлення та розвиток біржового ринку в Україні.....	47
2.2. Аналіз динаміки індексів фондового ринку України: UX, PFTS, WIG- Ukraine.	62
2.3. Проблеми розвитку фондового ринку і шляхи їх вирішення в Україні.....	70
Висновки до розділу 2	76
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	81

Вступ

Фондовий ринок є важливим елементом ринкової економіки, який забезпечує мобілізацію та алокацію фінансових ресурсів, сприяє інвестиційній активності та економічному зростанню. Фондовий ринок України має значний потенціал для розвитку, але також стикається з рядом проблем та викликів, пов'язаних з нестабільним політичним та економічним середовищем, низьким рівнем довіри та захисту інвесторів, недосконалою законодавчою та інституційною базою тощо.

Актуальність теми дослідження обумовлена необхідністю аналізу сучасного стану фондового ринку України, його переваг та недоліків, а також пошуку шляхів його подальшого розвитку та інтеграції в світовий фінансовий простір.

Метою дослідження є вивчення особливостей функціонування фондового ринку України, його структури та суб'єктів, оцінка його ефективності та конкурентоспроможності, а також визначення перспектив його модернізації та гармонізації з європейськими стандартами.

Для досягнення мети дослідження були поставлено такі завдання:

- Описати основні поняття та інструменти фондового ринку;
- Дослідити розвиток і сучасний стан світового біржового ринку;
- Окреслити місце криптовалюти на фондовому ринку;
- Охарактеризувати становлення та розвиток біржового ринку в Україні;
- Провести аналіз динаміки індексів фондового ринку України: UX, PFTS, WIG-Ukraine.
- Проаналізувати проблеми розвитку фондового ринку і шляхи їх вирішення в Україні

Фондовий ринок є одним з найважливіших елементів ринкової економіки, який забезпечує мобілізацію та ефективне використання фінансових ресурсів для інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання. Фондовий ринок сприяє

зростанню виробництва, створенню нових робочих місць, підвищенню конкурентоспроможності національної економіки та її інтеграції в світовий фінансовий простір.

Фондовий ринок України має значний потенціал для розвитку, але на сьогоднішньому етапі він не виконує своїх основних функцій на належному рівні. За обсягами торгівлі цінними паперами та капіталізацією фондовий ринок України значно поступається не тільки розвинутим країнам, а й багатьом країнам з перехідною економікою. Основними причинами такого стану є низький рівень довіри до фондового ринку з боку інвесторів, недосконале законодавче регулювання, недостатня прозорість та інформаційна відкритість учасників фондового ринку, нестабільна політична та економічна ситуація в країні тощо.

Актуальним завданням для України є пошук шляхів покращення ситуації на фондовому ринку.

Фондовий ринок є вагомим і одним з найважливіших інструментів фінансової політики і фінансової системи будь-якої країни, що забезпечує економічне зростання. Від ефективності функціонування фондового ринку, значною мірою залежить результативність економічних перетворень, що дозволяє забезпечити оптимальний розподіл фінансових ресурсів, капіталу для підтримання економічного розвитку, підвищення інвестицій в країні. Розвиток фондового ринку здатний не лише забезпечити зростання економіки України, а й сприяє поглибленню світової та європейської інтеграції. Відкриття та транспарентність ринку, а також наявність ефективної інфраструктури, сприяють залученню іноземного капіталу та розвитку внутрішніх інвестиційних можливостей.

РОЗДІЛ 1

СВІТОВИЙ ФОНДОВИЙ РИНОК

1.1. Основні поняття та інструменти фондового ринку

Фондовий ринок є ключовою складовою фінансової системи країни і відіграє важливу роль у привертанні інвестиційного капіталу, забезпеченні розвитку підприємств та фінансовій стабільності економіки в цілому.

Загальним твердженням в економічній літературі, що фондовий ринок є вагомим і невід'ємним елементом ринкової економіки, який впливає на розвиток держави і економіки. Визначення фондового ринку включає в себе різноманітні аспекти, які варто розглянути для отримання більш глибокого розуміння його сутності та функціонування. Фондовий ринок є обов'язковим компонентом фінансового ринку (фінансової системи) ринкової економіки будь якої держави. Визначення фондового ринку включає в себе різноманітні аспекти, які варто розглянути для отримання більш глибокого розуміння його сутності та функціонування.

Ринкова економіка неможлива без активного функціонування фондового ринку, що забезпечує вагому частину ринку і є інструментом регулювання економіки. Тому в економічній літературі, загальноприйнято, що забезпечення повної діяльності організованого ринку цінних паперів (фондового ринку) є найважливішим засобом регулювання розвитку.

Тому, для з'ясування сутності поняття «фондовий ринок», потрібно спершу розкрити зміст поняття «фінансовий ринок» і «фінансова система», які є більш ширшими за значенням. Також необхідно, співставити ці поняття зі змістом «фондовий ринок», і визначити місце значення в економіці.

Фінансовий ринок – складна система країни, проявом якої є економічні відносини: розподіл доданої вартості та її реалізації, шляхом обміну грошей на фінансові активи: між продавцем і покупцем фінансових активів, між вартістю і

споживчою вартістю тих товарів, які є обертаються на цьому ринку. Також в економічній літературі є визначення:

1. механізм перерозподілу капіталів між кредиторами і позичальниками за допомогою посередників на основі попиту й пропозиції на капітал;
2. сукупність кредитно-фінансових інститутів, які направляють потоки коштів від власників до позичальників і назад;
3. грошові відносини, що складаються у процесі купівлі – продажу фінансових активів під впливом попиту й пропозиції на позичковий капітал: загальне позначення ринків, де виявляю

Отже, фінансовий ринок включає обіг фінансового капіталу (активів), а його елементи (вони називаються «секторами») за змістом відповідають «підсистемам» фінансової системи та називаються:

- ринок кредитів,
- ринок цінних паперів (фондовий ринок),
- ринок валюти,
- ринок інвестицій.

Отже, окремим «сектором» фінансового ринку є фондовий ринок (ринок цінних паперів). В економіці поняття фінансового ринку розглядається у двох аспектах – як сукупність інститутів та як система економічних відносин. У першому випадку фінансовий ринок включає організації та установи, призначені для перерозподілу капіталів способами, заснованими на ринкових принципах попиту і пропозиції. У другому випадку фінансовий ринок є системою економічних відносин, спрямованих на формування, розподіл та перерозподіл капіталу. Фінансовими ринками є всі ринки, на яких, на відміну від товарних ринків, здійснюється торгівля капіталом.

Структура фінансового ринку визначається за різними критеріями (підставами), зокрема:

1) фінансовий ринок як ринок фінансових ресурсів існує як сукупність взаємозалежних і взаємодоповнюючих ринків: кредитного; валютного; ринку цінних паперів (кредитний ринок – це специфічна на певних умовах у позику

капітал; валютний ринок – це механізм, сфера економічних відносин, де об'єктом операцій виступає наданий за допомогою якого встановлюються правові й економічні відносини між продавцями й покупцями валют; ринок цінних паперів – це сфера економічних відносин, що виникають з приводу купівлі-продажу цінних паперів;

2) у структурі фінансового ринку виділяється:

- ринок готівки;
- ринок короткострокових платіжних коштів, які виконують функції, подібні готівці (чеки, векселя);

- ринок валюти;
- ринок цінних паперів;
- ринок позикового капіталу, тобто ринок банківських кредитів;

3) залежно від терміну дії фінансових інструментів фінансовий ринок розглядають як сукупність грошового ринку й ринку капіталів (грошовий ринок – це ринок готівки, короткострокових кредитних операцій, валюти, на якому обертаються надійні короткострокові інструменти; ринок капіталів – це частина фінансового ринку, де формуються попит та пропозиція на середньостроковий і довгостроковий позиковий капітал.

В економічній літературі наголошується, що сутність фінансового ринку відтворює поняття «фінансова система», яке виконує функцію «моделі» фінансового ринку. У цьому випадку поняття фінансової системи являє собою сукупність фінансових операцій, які здійснюються певними суб'єктами фінансової діяльності з використанням існуючих економічних «інструментів». Поняття фінансової системи охоплює сукупність складових та ланок фінансових відносин, які мають особливості у мобілізації та використанні фінансових ресурсів, а також апарат управління та нормативно-правове забезпечення. До складу фінансової системи входять елементи, які називаються «підсистемами», а саме:

- державні фінанси,

- фінанси недержавних суб'єктів,
- фондовий ринок,
- фінанси фізичних осіб,
- міжнародні фінанси,
- фінанси іноземних суб'єктів тощо.

Кожна із цих підсистем включає здійснювані суб'єктами фінансові операції (такі операції пов'язані з «роботою» державного бюджету, фінансів державних цільових фондів, державного кредитування та ін.) відносини у фінансовій сфері, до вимог міжнародних стандартів.)

Таким чином, поняття «фінансова система» та «фінансовий ринок» не використовуються як рівнозначні. Поняття «фінансова система» використовується для позначення сутності фінансового ринку Рис.1.1. Характеристика окремих «компонентів» фінансової системи та фінансового ринку, які відображаються поняттям «фондовий ринок» і поняттям «ринок цінних паперів» (зокрема, до визначення змісту та існуючих відмінностей між ними, що може обумовлювати можливість їх використання як рівнозначних понять).

Рис. 1.1 Фінансова система країни.

Слово «фонд» означає запаси, ресурси, нагромаджені з певною метою. Крім цього, в економічній літературі наголошується, що словом «фонд» широко користуються для визначення різних за змістом економічних понять, але

найчастіше – для визначення суми грошових або матеріальних цінностей, що мають цільове призначення (основні й оборотні фонди, фонд заробітної плати, фонд розвитку виробництва, фонд накопичення, амортизаційний фонд, пенсійний фонд тощо). Так само називають і сукупність цінних паперів)

В економічній літературі поняття фондового ринку та ринку цінних паперів зазвичай використовують як рівнозначні за змістом та позначають економічні відносини, що виникають та тривають з приводу випуску (емісії) та обігу цінних паперів між відповідними суб'єктами – учасниками фондового ринку.

Фондовий ринок працює в системі фінансового ринку та фінансово системи країни. В економічній науці існує велика кількість альтернативних визначень фондового ринку, які умовно можна поділити на декілька великих груп. З огляду на зміст цих груп вироблене економічною наукою поняття фондового ринку охоплює:

- а) ринок, на якому здійснюються операції з цінними паперами;
- б) ринок довгострокових цінних паперів: акцій та облігацій;
- в) це організована торгівля цінними паперами і банківськими позиками на біржах та позабіржових ринках;
- г) діяльність, яка включає емісію та торгівлю цінними паперами і банківськими позиками.

Соціальний аспект в літературі пов'язується важливістю ринку, коли зростання останнього забезпечується зростанням обсягів виробництва і валового внутрішнього продукту. Це, своєю чергою, призводить до зростання ринкової вартості цінних паперів та так званої «капіталізації» - економічного показника масштабів ринку цінних паперів і економіки в цілому, що визначається як сума добутків курсів окремих видів цінних паперів, що перебувають в обігу, на базі яких розраховується загальний показник, помножених на кількість цих цінних паперів за таких умов зростання ринкової вартості цінних паперів та капіталізації дозволяє компаніям заощаджувати додаткові кошти у виді емісії цінних паперів та банківських кредитів. При постійному обігу отриманих активів, пов'язаних з

придбанням основних коштів та поповненням оборотного капіталу, забезпечується подальше зростання об'ємів виробництва і валового внутрішнього продукту.

Отже, слід приєднатись до твердження, що фондовий ринок – це частина фінансового ринку, на якій обертаються специфічні економічні «інструменти» - цінні папери.

На загальному рівні, фондовий ринок може бути визначений як місце, де здійснюються операції з купівлі та продажу цінних паперів. Ці цінні папери можуть включати акції, облігації, паї інвестиційних фондів та інші інструменти. Ринок надає можливість підприємствам та державі залучати необхідний капітал для розвитку та фінансування проектів.

Одним з ключових аспектів фондового ринку є його роль у привертанні інвестиційного капіталу. Він створює механізми для зустрічі підприємств, які потребують додаткових коштів для розвитку, та інвесторів, які шукають можливості для отримання прибутку зі своїх інвестицій. Це стимулює економічне зростання, сприяє розвитку н інноваційних проектів та сприяє створенню нових робочих місць.

Фондовий ринок також виконує важливу функцію забезпечення ліквідності цінних паперів. Шляхом торгівлі на біржі, учасники ринку можуть швидко купувати та продавати цінні папери, що забезпечує їх перетворення на грошовий еквівалент. Ліквідність ринку забезпечується широкою участю інвесторів та наявністю ефективною торговою інфраструктури.

Значення фондового ринку розповсюджується не тільки на підприємства та інвесторів, але і на економіку в цілому. Розвинутий фондовий ринок створює сприятливі умови для залучення іноземних інвестицій та покращення міжнародної конкурентоспроможності країни. Крім того, фондовий ринок відіграє роль індикатора стану економіки, оскільки ціни цінних паперів відображають ринкові очікування та настрої інвесторів.

Визначення фондового ринку включає в себе його основні аспекти: місце торгівлі цінними паперами, роль у привертанні інвестицій та забезпеченні

ліквідності, а також його вплив на економіку. Розуміння цих аспектів є важливим для усвідомлення значення фондового ринку і розробки ефективних стратегій інвестування.

Слід зазначити, що фондовий ринок не є безризиковим і може піддаватися коливанням цін, впливати на настрої інвесторів та економічні події.

Фондовий ринок поділяється на первинний і вторинний. На первинному ринку здійснюється продаж, первинне розміщення нових випусків (емісій) цінних паперів з метою одержання емітентом фінансових ресурсів. Емітентами можуть виступати держава в особі уповноважених нею органів державної влади, різноманітні підприємства, організації.

Покупцями на цьому ринку є інвестори – фізичні та юридичні особи, резиденти і нерезиденти, які набули права власності на цінні папери з метою отримання доходу. Після того як цінні папери нових випусків розміщені на первинному ринку, вони стають об'єктом перепродажу.

Перепродаж цінних паперів здійснюється на так званому вторинному ринку. Як на первинному, так і вторинному ринку існують різноманітні способи продажу і купівлі цінних паперів. Основним з них є торгівля цінними паперами на фондових біржах. Таким чином, саме на первинному ринку юридична особа, що випустила в обіг емітовані нею цінні папери, отримує необхідні їй фінансові ресурси, а цінні папери переходять у володіння тих, хто їх купив. Головною функцією первинного ринку вважається саме мобілізація нових капіталів. Це, своєю чергою, є причиною того, що ринок цінних паперів визначають як сукупність правовідносин, пов'язаних з розміщенням цінних паперів. На відміну від первинного, вторинним є ринок, на якому відбувається обіг цінних паперів, перерозподіл ресурсів серед таких учасників фондового ринку, якими є інвестори (про них див. нижче). Головною функцією вторинного ринку вважається забезпечення механізму перепродажу цінних паперів.

Цінні папери є ключовими інструментами на фінансовому ринку і використовуються як засіб привертання капіталу та забезпечення фінансової стабільності. У світі існує різноманітність типів цінних паперів, кожен з яких має

свої унікальні особливості та характеристики. Отже, з найпоширеніших типів цінних паперів та їх основні риси.

1. Акції: Акції є найбільш поширеним типом цінних паперів. Вони представляють власність у підприємстві та дають право на отримання частини прибутку підприємства відповідно до кількості володіння акціями. Акціонери також мають право голосувати на загальних зборах акціонерів та отримувати дивіденди.

2. Облігації: Облігації є фінансовими інструментами, які випускаються компаніями, урядами або муніципалітетами з метою залучення капіталу. Вони є зобов'язаннями випускника облігацій перед власниками облігацій щодо повернення основної суми та сплати відсотків. Облігації можуть мати різні строкові терміни, відсоткові ставки та умови погашення.

3. Паї інвестиційних фондів: Паї інвестиційних фондів представляють собою частки фонду, у які можуть інвестувати фізичні та юридичні особи. Інвестиційні фонди об'єднують грошові вклади різних інвесторів і розміщують ці кошти в різні види активів, такі як акції, облігації, нерухомість тощо. Володіння паєм інвестиційного фонду дає можливість диверсифікувати портфель та отримувати потенційний прибуток від різних ринкових секторів.

4. Деривативи: Деривативи є фінансовими інструментами, чия вартість залежить від базового активу, такого як акції, індекси, валюти або сировина. Деривативи можуть бути: опціонами, Опціони фондового ринку – це деривативи (похідні цінні папери), які дають право, але не обов'язок купити або продати певний актив (акцію, облігацію, індекс тощо) за попередньо узгодженою ціною (страйком) і в певний термін (експірацією) . Опціони дозволяють спекулювати на ринкових рухах, страхувати портфель від ризиків, отримувати додатковий дохід від володіння активами.

Опціони поділяються на два типи:

- Call-опціон – це право купити актив за страйком. Купувач call-опціону сподівається, що ціна активу зросте вище за страйк, і тоді він зможе купити актив дешевше, ніж на ринку, і продати його з прибутком. Продавець

call-опціону отримує премію (вартість опціону) за продаж права, але зобов'язаний продати актив за страйком, якщо покупець скористається опціоном

- Put-опціон – це право продати актив за страйком. Купувач put-опціону сподівається, що ціна активу знизиться нижче за страйк, і тоді він зможе продати актив дорожче, ніж на ринку, і купити його з прибутком. Продавець put-опціону отримує премію за продаж права, але зобов'язаний купити актив за страйком.

5. Ф'ючерсами, ф'ючерси фондового ринку – це деривативи (похідні цінні папери), які зобов'язують купити або продати певний актив (акцію, облігацію, індекс тощо) в майбутньому за заздалегідь узгодженою ціною і в певний термін. Ф'ючерси використовуються для спекуляції на ринкових рухах, страхування портфеля від ризиків, отримання додаткового доходу від володіння активами.

Ф'ючерси торгуються на біржах, які виступають гарантом виконання зобов'язань сторін. Зазвичай ф'ючерси мають квартальний термін дії, але бувають і виключення. При необхідності ф'ючерс можна продати третій стороні, не чекаючи його виконання.

Деривативний ринок – це частина ринку капіталу, де торгуються фінансові інструменти, які є похідними від інших фінансових інструментів або базових активів, такі як опціони, ф'ючерси, свопи тощо. Деривативний ринок дозволяє учасникам хеджувати (захищати) свої ризики від небажаних змін цін на базові активи або показники, спекулювати на різниці цін між базовими активами або показниками та деривативами, а також використовувати деривативи для створення складних фінансових стратегій.

Деривативний ринок поділяється на два сегменти: організований і неорганізований. Організований деривативний ринок – це ринок, де деривативні контракти укладаються на спеціалізованих платформах – біржах або багатосторонніх торгових системах. Неорганізований деривативний ринок – це ринок, де деривативні контракти укладаються без використання спеціалізованих

платформ – за умовами генеральної угоди або опису деривативного контракту або самостійно сторонами.

Для забезпечення ефективного та безпечного функціонування деривативного ринку в Україні встановлено норми та правила щодо його регулювання та контролю. Зокрема, специфікації деривативних контрактів, які укладаються на організованих ринках капіталу, погоджуються та реєструються Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) за участю інших регуляторів залежно від типу базового активу або показника. Також НКЦПФР може встановлювати випадки обов'язковості проведення клірингу центральним контрагентом за відповідними категоріями деривативних контрактів, укладених поза організованим ринком. Кліринг – це процес обліку і погашення зобов'язань за операціями з фінансовими інструментами. Центральний контрагент – це юридична особа, яка виступає протистороною усіх операцій з фінансовими інструментами, що підлягають клірингу, та забезпечує їх виконання.

Деривативний ринок є складним і ризикованим сегментом фінансового ринку, який потребує високої кваліфікації та досвіду від його учасників. Для успішного інвестування на деривативному ринку необхідно добре розуміти особливості та механізми дії деривативних контрактів, а також аналізувати ринкову ситуацію та прогнозувати майбутні зміни цін на базові активи або показники.

6. Свопами – угода між двома сторонами про обмін (своп) певними грошовими потоками в певні терміни в майбутньому. Вони використовуються для захисту від ризиків, спекуляції або здійснення інвестиційних стратегій.

7. Інвестиційні сертифікати: Інвестиційні сертифікати є цінними паперами, які представляють частку в інвестиційному фонді або тресті. Вони дають можливість інвесторам брати участь у доходах та зростанні вартості фонду. Інвестиційні сертифікати можуть мати різні типи, такі як юніт-трасти, закриті фонди або індексні фонди.

Цінні папери є важливими інструментами для розвитку фінансового ринку та залучення інвестиційного капіталу. Кожен тип цінних паперів має свої особливості, ризики та потенційні доходи. Перед вкладенням коштів у цінні папери варто детально вивчити їх характеристики, ризики та потенційні вигоди, а також звернутися до фахівців або консультантів для отримання індивідуальної поради.

Необхідно також розуміти, що ринок цінних паперів є піддається коливанням і може бути вплив різноманітних факторів, такі як економічні події, політичні зміни та інші внутрішні й зовнішні фактори. Тому ретельне дослідження та аналіз ринку є важливими перед прийняттям рішень щодо інвестування.

Фондовий ринок є місцем, де здійснюється купівля і продаж цінних паперів, таких як акції та облігації. На цьому ринку діють різні учасники, які виконують різноманітні функції і мають свої особливості. У цій статті ми розглянемо деяких основних учасників фондового ринку та їх ролі.

1. Інвестори: Інвестори є ключовими учасниками фондового ринку. Вони вкладають свої гроші в цінні папери з метою отримання прибутку. Інвестори можуть бути фізичними особами, пенсійними фондами, страховими компаніями, інституціональними інвесторами та іншими фінансовими установами. Їх інвестиційні рішення впливають на ціни цінних паперів і загальний стан фондового ринку.

2. Брокери: Брокери є посередниками між інвесторами та ринком. Вони надають послуги з виконання замовлень на купівлю і продаж цінних паперів. Брокери можуть бути індивідуальними агентами або фінансовими компаніями. Вони допомагають інвесторам здійснювати операції на ринку, надають консультації та інформацію про цінні папери.

3. Емітенти: Емітенти – це компанії або установи, які випускають цінні папери на фондовому ринку. Вони можуть бути публічними компаніями, що продають акції для залучення капіталу, або урядами, які емітують облігації для

фінансування своїх діяльностей. Емітенти встановлюють умови емісії цінних паперів, такі як ціна, кількість та строк дії.

4. Регулятори: Регулятори, такі як фінансові установи або урядові органи, відповідають за нагляд і контроль за фондовим ринком. Вони встановлюють правила і регуляції, сприяють забезпеченню прозорості та справедливості у торгівлі цінними паперами. Регулятори також здійснюють нагляд за діяльністю брокерських компаній та інших учасників ринку з метою захисту інвесторів і підтримки стабільності ринку.

5. Аналітики: Аналітики є експертами, які проводять дослідження та аналізують ринкові тенденції, компанії та цінні папери. Вони надають рекомендації та прогнози щодо потенційного руху цін на фондовому ринку. Інвестори та брокери користуються їхніми аналітичними звітами та рекомендаціями для прийняття рішень щодо інвестицій.

6. Трейдери: Трейдери фондового ринку – це учасники біржової торгівлі, які здійснюють операції з цінними паперами (акціями, облігаціями, деривативами тощо) з метою отримання прибутку. Трейдери можуть працювати як на рахунок фінансових установ (банків, фондів, брокерських компаній тощо), так і на власний рахунок¹. Трейдери можуть використовувати різні стратегії торгівлі залежно від тривалості утримання позицій, типу базового активу, методу аналізу ринку та інших факторів.

Основними видами трейдерів фондового ринку є:

- Денні трейдери (day traders) – це трейдери, які входять і виходять з позицій протягом одного торгового дня, не переносячи їх на наступний день. Денні трейдери намагаються заробити на короткострокових коливаннях цін на фондовому ринку, використовуючи високу частоту угод і великий обсяг торгівлі.

- Позиційні (свінгові) трейдери (position or swing traders) – це трейдери, які утримують позиції від декількох днів до декількох тижнів або місяців. Позиційні трейдери намагаються заробити на середньострокових трендах і циклах на фондовому ринку, використовуючи технічний або фундаментальний аналіз.

Середньострокові трейдери (medium-term traders) – це трейдери, які утримують позиції від декількох місяців до декількох років. Середньострокові трейдери намагаються заробити на довгострокових трендах і структурних змінах на фондовому ринку, використовуючи фундаментальний аналіз.

Довгограючих трейдерів (long-term traders) – це трейдери, які утримують позиції від декількох років до нескінченності. Довгограючих трейдери намагаються заробити на стабільному зростанні ціни акції компанії, які мають високу якість управління, конкурентні переваги і перспективи розвитку, використовуючи фундаментальний аналіз.

Трейдери фондового ринку повинні мати глибокі знання про функціонування та особливості фондового ринку, а також володіти навичками аналізу, психології, ризик-менеджменту та дисципліни. Трейдери фондового ринку також повинні бути готові до високої конкуренції, стресу та волатильності на ринку.

Учасники фондового ринку взаємодіють між собою, створюючи попит і пропозицію на цінні папери. Вони впливають на ціни, ліквідність і загальну динаміку ринку. Розуміння ролі кожного учасника допоможе вам краще зрозуміти функціонування фондового ринку та прийняти обґрунтовані інвестиційні рішення.

Учасники фондового ринку відіграють важливу роль у створенні та розвитку фінансового ринку. Розуміння їхніх функцій і взаємодії може допомогти вам краще зрозуміти динаміку ринку та прийняти інформовані рішення щодо інвестицій.

Фондовий ринок є складною системою, що включає різноманітні учасники та інфраструктуру для здійснення торгівлі цінними паперами. Ця система дозволяє компаніям залучати капітал інвесторів та надає можливість інвесторам здійснювати торгівлю цінними паперами для отримання прибутку.

Основні складові системи фондового ринку включають:

1. Біржа: Біржа є центральним елементом фондового ринку, де відбуваються торги цінними паперами. Вона забезпечує структуровану

платформу для зустрічі попиту та пропозиції цінних паперів, а також встановлює правила торгівлі, механізми фіксації цін та інші регуляторні процедури.

2. Учасники ринку: фондовий ринок має різноманітних учасників, таких як брокери, дилери, інвестиційні фонди, інституціональні інвестори та індивідуальні трейдери. Кожен з цих учасників має свою роль і внесок у функціонування ринку. Наприклад, брокери та дилери виконують замовлення на купівлю-продаж від клієнтів, інвестиційні фонди керують портфелями акцій та облігацій, а інституціональні інвестори здійснюють великі операції на ринку.

3. Цінні папери: цінні папери є основними об'єктами торгівлі на фондовому ринку. Вони можуть бути у формі акцій, облігацій, депозитарних чеків тощо. Кожен цінний папір має свої особливості, такі як права в ключені до нього, строк дії, виплати дивідендів або відсотків, а також ризики, пов'язані з їхнім володінням. Цінні папери є тими інструментами, за допомогою яких інвестори можуть отримувати дохід та брати участь у власництві компаній чи урядових органів.

4. Індекси: індекси є важливими інструментами для вимірювання руху ринку та порівняння відносної динаміки різних цінних паперів. Вони представляють сукупність акцій чи інших цінних паперів, вибраних за певними критеріями, такими як розмір компанії, галузева приналежність або регіональна приналежність. Індекси допомагають інвесторам аналізувати ринкову динаміку, приймати рішення щодо інвестування та здійснювати портфельний менеджмент.

5. Торговельні інструменти: фондовий ринок надає різноманітні торговельні інструменти, такі як ринкові замовлення, лімітні замовлення, стоп-лосси (Стоп-лосс на фондовому ринку – це тип заявки, який дозволяє трейдеру встановити максимальний рівень втрат при торгівлі або інвестуванні на ринках), опціони та ф'ючерси. Ці інструменти дозволяють трейдерам контролювати торговельні операції, захищати позиції від ризиків та здійснювати стратегії, спрямовані на отримання прибутку.

Всі ці складові фондового ринку взаємодіють і співпрацюють для забезпечення ефективної торгівлі цінними паперами та формування цін. Розвиток технологій і зростання глобалізації сприяють розвитку фондового ринку та забезпеченню доступу до нього для більш широкого кола інвесторів. Система фондового ринку має декілька основних переваг:

1. Ліквідність: фондовий ринок є місцем, де інвестори можуть легко купувати та продавати цінні папери. Біржова торгівля забезпечує ліквідність активів, що дозволяє інвесторам швидко конвертувати свої інвестиції в гроші.

2. Диверсифікація: фондовий ринок пропонує широкий спектр цінних паперів з різних галузей та регіонів. Інвестори мають можливість диверсифікувати свої портфелі, розподіляючи ризик між різними активами.

3. Капітал залучення: для компаній, входження на фондовий ринок може бути способом залучення капіталу для розвитку та реалізації стратегій росту. Випуск акцій дозволяє компаніям залучати гроші від інвесторів та розширювати свою діяльність.

4. Цінова формування: фондовий ринок визначає ціни на акції та інші цінні папери на основі попиту та пропозиції. Це відображає відносну цінність компаній та їхніх активів, що допомагає інвесторам приймати рішення про купівлю або продаж цінних паперів.

5. Інвестиційні можливості: фондовий ринок відкриває інвесторам можливості для зростання їхнього капіталу через прибутковість цінних паперів. Інвестори можуть отримувати дохід від дивідендів, відсотків та капіталовиграшів.

Будучи своєрідним інструментом економічного розвитку, фондовий ринок сприяє створенню фінансової стабільності та розвитку капіталовкладень. Розуміння основних понять та інструментів фондового ринку допомагає інвесторам і компаніям використовувати його потенціал належним чином і здійснювати успішні операції на цьому ринку. Важливим аспектом фондового ринку є система торгівлі, яка забезпечує ефективну купівлю-продаж цінних

паперів. Ця система має свою структуру та основні компоненти, які дозволяють інвесторам та трейдерам взаємодіяти на ринку.

Одним з ключових елементів системи фондового ринку є біржа. Біржа є організованою платформою, де відбуваються торги цінними паперами. На біржі зустрічаються покупці та продавці, щоб здійснювати угоди з цінними паперами за певними правилами та процедурами. Вона виступає посередником між сторонами угоди та забезпечує прозорість та ліквідність ринку.

На фондовому ринку існують різні типи ордерів, які використовуються для розміщення заявок на купівлю або продаж цінних паперів. Наприклад, лімітний ордер дозволяє встановлювати конкретну ціну, за якою інвестор готовий купити або продати цінний папір. Ринковий ордер дозволяє купувати або продавати цінні папери за поточною ринковою ціною.

Система фондового ринку також включає роль інвестиційних посередників, таких як брокери та дилери. Брокери допомагають інвесторам здійснювати купівлю та продаж цінних паперів на біржі, діючи в якості посередників між клієнтами та ринком. Дилери, зі свого боку, можуть утримувати власні запаси цінних паперів та активно торгувати ними на ринку.

Система фондового ринку має свою інфраструктуру та регуляторні органи, які забезпечують правильне функціонування ринку та захист інвесторів. Регуляторні органи, такі як центральні банки та фінансові комісії, встановлюють правила та норми, що регулюють діяльність фондового ринку. Вони забезпечують дотримання прозорості, регулюють допуск цінних паперів до торгівлі та надають нагляд за діяльністю бірж та посередників.

1.2. Розвиток і сучасний стан світового біржового ринку

Формування і розвиток світового біржового ринку мають багатовікову історію, яка починається зі стародавніх цивілізацій і пролягає через ключові історичні події. Історичний огляд розвитку світового біржового ринку дозволяє зрозуміти його сучасний стан та роль у глобальній економіці.

Початки формування біржового ринку можна відстежити ще у давньодавні часи, коли торгівля цінними паперами відбувалася на ринках, базарах та інших торгових майданчиках. Одним із найстаріших прикладів біржової діяльності є торгівля римськими акціями та облигаціями на Форумі Рима. У середньовіччі торгові операції з цінними паперами здійснювалися у фінансових центрах, таких як Флоренція та Венеція.

Історичний розвиток біржового ринку переживав різні етапи, які були вплинуті ключовими подіями. Один із найважливіших етапів – виникнення перших організованих бірж у Європі в XVII-XVIII століттях. Наприклад, Амстердамська фондова біржа, заснована у 1602 році, стала першим інституціоналізованим ринком, де акції компаній масово торгувалися. У цей період відбувалися значні зрушення в організації торгівлі, встановленням правил та стандартів, що регулювали функціонування біржового ринку.

Іншим ключовим етапом є поява міжнародних фондових бірж у другій половині XIX – початку XX століття. Такі біржі, як Лондонська фондова біржа та Нью-Йоркська фондова біржа, стали центрами світової фінансової торгівлі і забезпечили зростання міжнародних інвестицій та розвиток капіталовкладень.

Серед ключових подій, які вплинули на становлення і розвиток біржового ринку, можна виділити Велику депресію 1930-х років, яка суттєво позначилася на фінансовій системі та привела до прийняття нових регуляторних механізмів із метою запобігання подібним кризам у майбутньому. Також значним впливом були зовнішньополітичні події, такі як світові війни та глобальні фінансові кризи, які змушували учасників біржового ринку адаптуватися до нових умов і ризиків.

Сучасний стан світового біржового ринку характеризується значним технологічним прогресом і змінами в організації торгівлі. Впровадження електронних торгових платформ та високочастотної торгівлі значно збільшило швидкість та обсяги торгівлі, а також зробило ринок більш доступним і глобалізованим. Також спостерігається зростання ролі нових інструментів торгівлі, таких як деривативи та ETF (фонди, що відслідковують індекси).

Огляд історичного розвитку світового біржового ринку дозволяє зрозуміти еволюцію цього сегменту фінансової системи та виявити основні тенденції, які вплинули на його сучасний стан. Розуміння історичного контексту допомагає розкрити фактори, що сприяли розвитку біржового ринку, такі як зростання торгівлі, залучення інвестицій, створення ліквідності та зменшення ризиків. Також важливо враховувати ключові події, що вплинули на його становлення, такі як фінансові кризи, регуляторні зміни та технологічні інновації.

Дослідження історичного огляду розвитку світового біржового ринку дає змогу зрозуміти, що цей ринок є живим та постійно змінюється відповідно до нових викликів та можливостей. Розуміння пройдених етапів та ключових подій допомагає прогнозувати майбутні тенденції та адаптуватися до змін у світі фінансових ринків.

Детальний аналіз історичного контексту розвитку світового біржового ринку дозволяє виявити важливі взаємозв'язки між політичними, економічними та соціокультурними факторами, які впливали на його становлення та розвиток. Це надає можливість краще зрозуміти динаміку фінансових ринків та впливати на їхню стабільність та ефективність у майбутньому.

Світовий біржовий ринок є складовою частиною глобальної фінансової системи, яка забезпечує торгівлю цінними паперами та іншими фінансовими інструментами. Сучасний стан цього ринку характеризується постійними змінами, викликаними різноманітними факторами, включаючи технологічний прогрес, геополітичні зміни, економічні тенденції та регуляторні реформи. В даній статті ми розглянемо огляд основних світових бірж, їхні особливості, тенденції розвитку світового біржового ринку та вплив технологічного прогресу на його функціонування.

Огляд основних світових бірж та їхніх особливостей

На сьогоднішній день світовий біржовий ринок складається з численних фондових бірж, які мають свої особливості та специфіку. Одні з найбільш відомих та впливових бірж включають:

1. Нью-Йоркська фондова біржа (NYSE): Вважається найбільшою фондовою біржею в світі за капіталізацією. Вона відома своїми традиційними торговими методами, де брокери здійснюють угоди на підлозі біржі.

2. NASDAQ: Ця біржа відома своїм електронним форматом торгівлі та спеціалізується на технологічних компаніях та інших інноваційних секторах.

3. Токійська фондова біржа: Є однією з найстаріших фондових бірж у світі та має велике значення для азійського фінансового ринку. Вона відома своєю великою кількістю акційних компаній та широким спектром торгових інструментів.

4. Лондонська фондова біржа: Розташована в центрі фінансового світу, вона є найбільшою біржею в Європі за обсягами торгівлі та є основним центром для міжнародних компаній та інвесторів.

5. Гонконзька фондова біржа: Вона відома своєю спеціалізацією на азійських компаніях та має великий вплив на регіональний ринок.

Кожна з цих бірж має свої правила торгівлі, списки компаній та інші особливості, що впливають на їхню привабливість для інвесторів та учасників ринку.

Тенденції розвитку світового біржового ринку: зростання, інновації та глобалізація

Сучасний світовий біржовий ринок показує кілька важливих тенденцій, які впливають на його розвиток.

1. Біржовий ринок постійно зростає за останні роки, як світова економіка розвивається, а компанії та інвестори шукають можливості для залучення капіталу та вкладення коштів.

2. Технологічний прогрес і цифрові технології значно змінюють спосіб функціонування бірж. Електронні торговельні платформи, високочастотна торгівля та блокчейн технології стають все більш поширеними, що полегшує торгівлю та збільшує її швидкість та доступність.

3. Біржовий ринок стає все більш глобалізованим, де компанії та інвестори з різних країн мають можливість торгувати на різних біржах. Міжнародна

співпраця та об'єднання бірж сприяють розширенню глобального доступу до фінансових ресурсів та збільшенню ліквідності ринку.

Технологічний прогрес в останні роки має значний вплив на функціонування бірж та торговельних платформ. Деякі ключові аспекти включають:

- За допомогою електронних торговельних платформ і систем автоматизованої торгівлі, учасники ринку можуть здійснювати угоди швидко та ефективно, минуючи традиційний метод усної торгівлі.
- Розвиток високочастотної торгівлі дозволяє комп'ютерним системам здійснювати торгівлю за дуже короткий час за допомогою складних алгоритмів. Це призводить до збільшення швидкості та обсягів торгівлі, але також породжує питання щодо регулювання та стабільності ринку.
- Впровадження блокчейн технологій може вплинути на покращення безпеки, прозорості та швидкості розрахунків на біржових ринках. Вони можуть забезпечити високий рівень довіри між учасниками ринку та скоротити витрати на посередницькі послуги.

Висвітлення сучасного стану світового біржового ринку є важливим завданням для розуміння його сучасних тенденцій та перспектив. Наявність різних фондових бірж з їхніми унікальними особливостями створює різноманіття торговельних можливостей для інвесторів і компаній. Зростання біржового ринку, підсилений інноваціями та глобалізацією, відкриває нові можливості для залучення капіталу, розвитку бізнесу та ризикового інвестування.

Одночасно, технологічний прогрес допомагає полегшити торгівлю, забезпечити швидкість і ефективність угод та збільшити доступність ринку для різних учасників. Електронна торгівля та високочастотна торгівля забезпечують миттєвий доступ до ринку та можливість швидкого реагування на зміни. Блокчейн технології додають безпеки та надійності до торговельних операцій та розрахунків.

Проте, разом з цими перевагами, з'являються і нові виклики. Регулювання технологічно зорієнтованих систем торгівлі та забезпечення стабільності ринку в умовах швидкого руху та великого обсягу торгівлі стають актуальними питаннями для регуляторів. Крім того, необхідно забезпечувати відкритість, прозорість та рівність у доступі до ринку для всіх учасників, уникати зловживань та недобросовісної діяльності.

Усе це вказує на необхідність постійного вивчення та аналізу сучасного стану світового біржового ринку для ефективного прийняття рішень та успішного функціонування у цьому конкурентному середовищі. Дослідження основних світових бірж та їхніх особливостей є важливим кроком у розумінні сучасного стану біржового ринку.

Огляд основних світових бірж та їхніх особливостей надає загальний уявлення про різноманітність цих ринків та їхню роль у світовій економіці. Наприклад, Нью-йоркська фондова біржа відома своїм лідерством у глобальних фінансових операціях, а Токійська фондова біржа відіграє ключову роль у розвитку азійського фінансового ринку. Кожна з них має свої унікальні характеристики, такі як списки компаній, торговельні інструменти та регулювання.

Тенденції розвитку світового біржового ринку свідчать про постійний ріст і інновації. Зростання біржового ринку є результатом розвитку глобальної економіки, залучення нових компаній та інвесторів. Інновації в технологіях торгівлі сприяють поліпшенню швидкості, ефективності та доступності. Впровадження електронних торговельних платформ, високочастотної торгівлі та блокчейн технологій змінює підхід до торгівлі та розрахунків, роблячи їх більш швидкими, безпечними та прозорими.

Світові біржі є невід'ємною складовою глобальної фінансової системи і відіграють ключову роль у стимулюванні економічного розвитку та забезпеченні фінансової стабільності. Вони представляють собою центри торгівлі, де інвестори та емітенти цінних паперів зустрічаються для купівлі та продажу акцій, облігацій, товарів та інших фінансових інструментів. Зрозуміння значення

світових бірж і їхньої ролі в економічному розвитку є важливим для всіх, хто зацікавлений у фінансових ринках та інвестиціях.

Світові біржі відіграють ключову роль у забезпеченні ліквідності та ефективного функціонування фінансових ринків. Вони створюють можливості для залучення капіталу, фінансування підприємств та розвитку нових проектів. Це дозволяє компаніям розширювати свою діяльність, здійснювати інновації та стимулювати економічний зріст.

Характеристика та аналіз світових бірж має велике значення для розуміння їхньої ролі у фінансовій системі та економічному розвитку. Вивчення структури, правил торгівлі, інструментів та функцій світових бірж дозволяє краще розуміти їх механізми та принципи роботи. Це допомагає інвесторам, трейдерам та іншим учасникам ринку приймати обґрунтовані рішення щодо інвестування та торгівлі цінними паперами. Аналіз світових бірж допомагає виявити їхні особливості, переваги та недоліки, а також оцінити їхню ліквідність, стабільність та потенціал для розвитку.

Однією з найвідоміших світових бірж є Нью-йоркська фондова біржа (NYSE). Вона розташована в Нью-Йорку, США, і є найбільшою фондовою біржею за обсягами торгівлі та ринковою капіталізацією. NYSE відіграє ключову роль у глобальних фінансових ринках та притягує велику кількість світових компаній для публічного розміщення акцій.

Іншою видатною світовою біржею є Токійська фондова біржа (TSE) в Токіо, Японія. Вона є найбільшою фондовою біржею в Азії та володіє значним впливом на глобальні фінансові ринки. TSE відома своєю торгівлею японськими акціями та індексом Nikkei.

Лондонська фондова біржа (LSE) є ще однією з найстаріших і найважливіших бірж у світі. Вона розташована в Лондоні, Велика Британія, і пропонує торгівлю акціями, облігаціями, похідними інструментами та іншими цінними папер у. LSE відома своїми престижними компаніями, такими як BP, British American Tobacco та GlaxoSmithKline, які активно торгуються на біржі.

Додатковою значною світовою біржею є Гонконзька фондова біржа (HKEX) в Гонконзі, що має велике значення в регіоні Південно-Східної Азії. HKEX спеціалізується на торгівлі акціями компаній з азіатського регіону та забезпечує доступ до китайських компаній, що перелічені на біржі в Шанхаї та Шеньчжені.

Кожна з цих світових бірж має свої унікальні особливості, історію розвитку, організаційну структуру та регуляторну систему. Також важливо звернути увагу на обсяги торгівлі, які відображають активність та ліквідність ринку. Компанії, що перелічені на цих біржах, можуть бути представниками різних секторів економіки, від фінансових установ та технологічних гігантів до енергетичних та споживчих компаній.

Нью-йоркська фондова біржа (NYSE) є однією з найбільших та найвпливовіших фондових бірж у світі. Заснована у 1792 році, вона має багату історію та відіграє значну роль у глобальній фінансовій системі. У цій статті ми розглянемо основні аспекти NYSE, включаючи її історію, організацію, торговельні інструменти, обсяги торгівлі та списки компаній.

Історія та розвиток: NYSE була заснована як закрита асоціація під назвою «New York Stock Exchange and Board of Brokers». З тих пір вона пройшла через значні зміни та розвиток, ставши однією з найбільших фондових бірж у світі. NYSE розташована на Волл-стріт, в самому серці фінансового центру США, Нью-Йорка.

Організація: NYSE організована у вигляді акціонерного товариства, у якому діють брокери та дилери, що займаються торгівлею цінними паперами. Біржа має централізовану організаційну структуру, де торгівля відбувається на основному ринку NYSE. Крім основного ринку, NYSE також має ринок ETF, де торгуються ексчейндж-трейдові фонди.

Торговельні інструменти: NYSE пропонує широкий спектр фінансових інструментів для торгівлі. Найпоширенішими з них є акції (серед яких велика кількість компаній з різних секторів), облігації, ексчейндж-трейдові фонди (ETF), деривативи та інші цінні папери. Акції є основним торговельним

інструментом на NYSE, і вони представляють власність компаній, які відкривають свої капіталові акції для торгівлі на біржі.

Обсяги торгівлі: NYSE відома своїми високими обсягами торгівлі. Щодня на біржі здійснюються мільйони угод, що створює активну та ліквідну торговельну платформу. Обсяги торгівлі на NYSE є одними з найвищих серед усіх фондових бірж у світі.

Списки компаній: NYSE має значний список компаній, які торгуються на її ринку. Цей список включає провідні компанії з різних галузей, таких як технології, фінанси, енергетика, роздрібна торгівля та інші. Деякі з найвідоміших компаній, які входять до складу NYSE, включають Apple, Microsoft, JP Morgan Chase, Coca-Cola та інші. Багато компаній вважають лістинг на NYSE престижним кроком, що сприяє підвищенню їхнього статусу та привабливості для інвесторів.

NYSE є однією з найвизначніших фондових бірж у світі, відіграючи важливу роль у глобальній фінансовій системі. Її багата історія, організаційна структура, широкий спектр торговельних інструментів, високі обсяги торгівлі та включення провідних компаній роблять NYSE привабливим місцем для інвесторів та підприємств. Ця біржа відіграє важливу роль у формуванні глобальних фінансових ринків та сприяє розвитку світової економіки.

Токійська фондова біржа (TSE), відома також як Токійська біржа, є однією з найбільших та найстаріших фондових бірж у світі. Заснована у 1878 році, TSE відіграє важливу роль у японській та світовій економіці, забезпечуючи платформу для торгівлі акціями, облігаціями, ексчендж-трейдовими фондами та іншими фінансовими інструментами.

Характеристики та особливості TSE:

1. Історія: TSE має понад 140-річну історію. Заснована як «Токійська фондова товаришчість», вона розвивалася та змінювалася протягом десятиріч, стаючи ключовою фінансовою установою в Японії.

2. Організаційна структура: TSE має приватну структуру, але підлягає регулюванню Фінансовою агенцією Японії та Японським комітетом з цінних

паперів та бірж. Біржа ділиться на основний ринок та ринок нових випусків, з різними вимогами та процедурами для компаній, що бажають лістингу.

3. Торговельні інструменти: Основними торговельними інструментами на TSE є акції та облігації. Компанії, що входять до складу TSE, можуть розділятися на основні секції та ринок нових випусків залежно від вимог до капіталу та інших критеріїв.

4. Обсяги торгівлі: TSE має великі обсяги торгівлі, відображаючи активність японського фінансового ринку. Щодня мільйони акцій та облігацій здійснюються на TSE, забезпечуючи ліквідність та можливості для інвесторів.

5. Список компаній: TSE є домівкою для багатьох великих японських компаній, включаючи корпорації з автомобільної, електронної, фінансової та інших промисловостей. У складі TSE присутні як відомі міжнародно, так і вітчизняні компанії, що надає можливості для диверсифікації портфеля та інвестицій.

6. Вплив на світову економіку: TSE, як одна з найбільших фондових бірж у світі, має значний вплив на світову економіку та глобальні фінансові ринки. Рухи цін акцій на TSE можуть відображати генеральні тренди та настрої на ринках, а зростання японської економіки може стимулювати глобальні інвестиції.

Токійська фондова біржа (TSE) володіє довгою історією та значною впливовістю у світі фінансів. Її організаційна структура, широкий спектр торговельних інструментів, значний обсяг торгівлі та наявність провідних компаній роблять її ключовим гравцем на світовому фінансовому ринку. Розуміння особливостей та характеристик TSE важливо для інвесторів та фахівців у галузі фінансів, які бажають досліджувати та брати участь у японському ринку цінних паперів.

Лондонська фондова біржа (LSE) є однією з найстаріших та найпрестижніших бірж у світі. Заснована у 1801 році, LSE відіграє важливу роль у глобальній фінансовій системі та є ключовим центром торгівлі цінними

паперами, акціями та облігаціями. Особливості та характеристики LSE зробили її популярною серед інвесторів та компаній з усього світу.

Історія: LSE має багату історію, яка починається з далекого 1571 року, коли в Лондоні була заснована перша організована біржа. Протягом століть LSE стала платформою для торгівлі акціями британських компаній та міжнародних цінними паперами.

Організація: LSE складається з різних ринків, включаючи головний ринок (Main Market), ринок альтернативних інвестицій (AIM), ринок професійних фондів (Professional Securities Market) та інші. Кожен ринок має свої особливості та правила, які регулюють торгівлю та взаємодію учасників ринку.

Торговельні інструменти: LSE надає широкий спектр торговельних інструментів, включаючи акції, облігації, деривативи, ETF та інші фінансові продукти. Це створює можливості для різноманітних інвестиційних стратегій та диверсифікації портфеля.

Обсяги торгівлі: LSE має великі обсяги торгівлі, що вказує на її ліквідність та привабливість для інвесторів. Щоденні торги на LSE можуть включати мільйони акцій та інших цінних паперів, що створює жваве торговельне середовище та забезпечує ефективну реалізацію торговельних операцій.

Списки компаній: LSE є домом для багатьох престижних компаній з різних секторів, включаючи фінанси, технології, енергетику, фармацевтику та інші. Компанії, що включені до списків LSE, отримують доступ до широкого кола інвесторів та мають можливість залучати капітал для свого розвитку.

Роль у глобальній економіці: LSE відіграє важливу роль у глобальній економіці та фінансовій системі. Її вплив виявляється через стабільність та прозорість ринку, забезпечення доступу до капіталу для компаній, формування цін на цінні папери та вплив на інвестиційні рішення.

Інновації та розвиток: LSE постійно впроваджує нові технології та інноваційні рішення для покращення торговельних процесів, забезпечення більшої ефективності та зручності для учасників ринку.

Лондонська фондова біржа є символом глобальної фінансової системи та фінансового центру Лондона. Її роль у залученні капіталу, підтримці компаній та створенні інвестиційних можливостей робить її незамінною складовою світового фінансового ринку.

Огляд основних світових бірж дозволяє отримати уявлення про міжнародну фінансову сферу та її вплив на глобальну економіку. Вивчення характеристик та аналізу цих бірж є важливим для інвесторів, професіоналів фінансового ринку та дослідників, оскільки вони надають можливість оцінити ринкові тенденції, ризики та потенційні можливості для успішних інвестиційних рішень.

Аналіз світових бірж є важливим етапом у вивченні фінансового ринку та розумінні його динаміки. Порівняння розміру, ліквідності та впливовості різних світових бірж дозволяє зрозуміти їхню значимість та роль у глобальній економіці. Розмір біржі відображає обсяги торгівлі та капіталізацію компаній, що входять до складу ринку. Ліквідність біржі визначається швидкістю та зручністю здійснення операцій купівлі-продажу цінних паперів. Впливовість біржі відображає її значення та вплив на глобальні фінансові ринки та економіку.

При аналізі світових бірж також важливо враховувати фактори, що впливають на їхню динаміку. Ці фактори можуть включати макроекономічні показники, такі як ВВП, інфляція, безробіття, які впливають на загальну економічну ситуацію країни та ринкову активність. Політична ситуація, включаючи законодавчі зміни та геополітичні події, також може мати суттєвий вплив на біржові ринки. Крім того, розвиток окремих секторів економіки може стати причиною змін у динаміці конкретних бірж.

1.3. Місце криптовалюти на фондовому ринку.

Криптовалюта відноситься до частини фінансового ринку, яка називається ринок капіталу. Ринок капіталу – це сегмент фінансового ринку, де формуються попит і пропозиція на середньо- і довгостроковий позиковий капітал, який

використовується для фінансування інвестиційних проектів. Ринок капіталу поділяється на два підсегменти: ринок боргових цінних паперів (облігацій) і ринок акційних цінних паперів (акцій). Криптовалюта може виступати як об'єкт торгівлі на ринку акційних цінних паперів, якщо вона має статус цифрового активу або токена, що представляє право власності на частку у проекті або компанії. Криптовалюта також може бути засобом розрахунку на ринку боргових цінних паперів, якщо вона використовується для здійснення платежів за облігаціями або іншими договорами про позику.

Криптовалюта належить до ширшого поняття фінансового ринку, а саме ринку криптовалют або крипторинку. Ринок включає в себе торгівлю криптовалютами, такими як Bitcoin, Ethereum, Ripple та багато інших.

Ринок капіталу, зареєстрований, ринок з боргових цінних паперів (зобов'язань) і ринок акційних цінних паперів (акцій). Зобов'язання є формою боргу, емітент (наприклад, уряд або компанія) заробляє кошти, випускаючи облігації, які обіцяють повернути вкладений капітал плюс відсотки. Акції, з іншого боку, представляють власність у підприємстві та надають право на отримання прибутку від діяльності підприємства та участі в його управлінні.

Криптовалюта, хоча властивість цифрового активу, не виступає на ринку як об'єкт торгівлі на капітал, якщо звернемося до ринку зобов'язань і акцій. Криптовалюта може мати свою власну ринкову динаміку і біржі, де відбувається торгівля криптовалютами. Відповідно, на таких біржах можуть бути доступні криптовалютні пари, що замінюють обмінювати одну криптовалюту на інше.

Криптовалюта є одним з видів фінансових інструментів, які можна купувати і продавати на ринку за певною ціною. Криптовалюта відрізняється від інших фінансових інструментів, таких як акції, облігації, валюти або товари, тим, що вона не має фізичної форми, не підконтрольна жодному регулятору або емітенту, і базується на блокчейн-технології.

Криптовалюта є одним з найбільш волатильних і розмаїтих ринків у світі. Ціни на криптовалюту можуть сильно коливатися залежно від попиту і пропозиції, новин, податків, регулювання, хакерських атак і технологічних змін.

Крім того, криптовалютний ринок складається з тисяч різних криптоактивів, які мають різну цільову аудиторію, варіанти використання, алгоритми консенсусу і економічну модель.

Криптовалюта є одним з найбільш новаторських і перспективних ринків у світі. Криптовалюта пропонує нове бачення грошей, де люди можуть мати повний контроль над своїми коштами, без посередників або центральних органів. Криптовалюта також може привнести новий рівень ефективності, безпеки і прозорості в різні галузі економіки і суспільства, такі як фінанси, торгівля, логістика, охорона здоров'я, освіта і багато інших.

Загалом, криптовалюта належить до окремого сегмента фінансового ринку – крипторинку, який існує поряд з ринковим капіталом, а не йде до відповідного капіталу.

Криптовалюта може бути об'єктом інвестицій на ринок капіталу. Інвестори купують криптовалюту з надією на збільшення її вартості в майбутньому і отримують прибуток. Такі інвестори спекулюють на наливанні ціни криптовалюти і можуть торгувати нею на різних біржах.

Криптовалюта може використовуватися для залучення капіталу на капітал шляхом проведення початкових пропозицій монет (ICO) або пропозицій токенів безпеки (STO). Це процес, коли проекти або компанії емітують токени чи маркери на блокчейні, які можуть бути продані інвесторам. Це надає можливість залучити фінансування для реалізації інноваційних проектів.

Розрахунковий інструмент, деякі криптовалюти можуть використовуватися як засіб розрахунку на боргових цінних паперах або інших фінансових інструментах. Вони можуть бути використані для здійснення платежів за зобов'язаннями, кредитами або іншими видами договорів про позику.

Децентралізовані фінанси (DeFi), криптовалюта використовується в децентралізованих фінансових протоколах, які надають фінансові послуги без посередництва традиційних фінансових установ. Деякі з цих протоколів

пропонують можливості для позику та закладання грошей на депозит з використанням криптовалюти.

Біткоїн пов'язаний з фондовим ринком через кореляцію, що означає, що коли один ринок змінюється, інший ринок змінюється в тому ж напрямку або протилежному. Кореляція між біткойним та фондовим ринком відрізняється від багатьох факторів, таких як інфляція, безробіття, попит і пропозиція та психологія інвесторів. Зараз кореляція між криптовалютою та фондовим ринком продовжує збільшуватися, оскільки низькі процентні ставки впливають на всі ризикові активи.

Кореляція між біткойною та фондовим ринком є динамічною і може змінюватися у залежності від різних факторів. Глобальні економічні та політичні фактори: економічні та політичні події, які впливають на світову економіку та фінансові ринки загалом, можуть також впливати на кореляцію між біткойним та фондовим ринком. Наприклад, такі фактори, як торговельні війни, геополітичні напруження або глобальна економічна нестабільність, можуть спричинити посилення кореляції, більшість інвесторів шукають безпечні активи або приймають загальну позицію відносно ризикових ринків.

Рішення інших країн або регуляторних органів щодо криптовалют можуть впливати на їх кореляцію з фондовим ринком. Наприклад, регулювання криптовалют у різних країнах може мати вплив на сприйняття цих активів інвесторами, що впливає на їх кореляцію з фондовим ринком.

Кореляція між біткоїном та фондовим ринком може також залежати від самої природи ринків. У періоди фінансової нестабільності або паніки, коли інвестори шукають безпечні активи, можна спостерігати підвищення кореляції між біткойним та фондовим ринком.

Це означає, що коли фондовий ринок падає або росте, біткоїн також падає або росте. Наприклад, 13 вересня 2022 року ФРС США підвищила ключову постановку року, що призвело до падіння фондового ринку і біткоїни.

Проте кореляція не є постійною і може змінюватися з часом або через події, які впливають на криптовалютний ринок. Криптовалюта як актив на фондовому ринку має такі особливості, переваги і недоліки:

- Особливості: криптовалюта є цифровим, децентралізованим і криптографічно захищеним активом, який не залежить від жодного уряду, банку або іншої центральної організації. Криптовалюта функціонує на основі блокчейну, який є розподіленою базою даних, що зберігає всю історію транзакцій. Криптовалюта може мати різні варіанти використання, наприклад, як засіб обміну, збереження цінності, спосіб платежу або програмований контракт.

Криптовалюта має такі переваги на фондовому ринку:

- Висока ліквідність: криптовалюта може бути легко куплена і продана на ринку за будь-якої години доби і за будь-якої точки світу.

- Низькі комісії: криптовалюта не потребує посередників або регуляторів, тому комісії за транзакції зазвичай нижче, ніж на традиційних ринках.

- Висока прозорість: криптовалюта базується на публічному блокчейну, який дозволяє будь-кому переглядати всю історію транзакцій і перевіряти стан будь-якого гаманця.

- Високий потенціал зростання: криптовалюта є новим і швидко розвиваючимся ринком, який приваблює все більше інвесторів, користувачів і розробників. Криптовалюта може пропонувати новаторські рішення для різних галузей економіки і суспільства.

Криптовалюта має такі недоліки на фондовому ринку:

- Висока волатильність: криптовалюта показує значну коливання цін через ряд факторів, таких як попит і пропозиція, новини, податки, регулювання, хакерські атаки і технологічні зміни.

- Високий ризик: криптовалюта не має жодних гарантій або захисту від зловживань, шахрайства, втрати або крадіжки. Користувачі криптовалюти несуть повну відповідальність за свої гаманці і транзакції, і повинні бути дуже обережними і освіченими.

- Низька регуляція: криптовалюта не підпадає під жодне юрисдикцію або законодавство, що може призводити до правової невизначеності, конфліктів інтересів, маніпуляцій ринком і недостатньої захищеності споживачів.

Блокчейн технологія – це децентралізована технологія зберігання інформації, що використовується в криптовалютах та інших онлайн-додатках. Блокчейн складається з ланцюжка блоків, які містять дані про транзакції або інші записи. Кожен блок має часову позначку, хеш попереднього блоку та дані, подані як хеш-дерево. Хеш – це унікальний ідентифікатор, який генерується за допомогою математичної функції. Хеш залежить від вмісту блоку і змінюється, якщо дані змінюються. Таким чином, хеш служить цифровим печаткою для кожного блоку і забезпечує зв'язок між блоками.

Блокчейн технологія має такі переваги:

- Децентралізація: блокчейн не потребує жодного центрального сервера або органу, який би контролював дані. Замість цього, дані розподілені між багатьма вузлами (комп'ютерами), які утримують копію блокчейну і перевіряють транзакції за допомогою консенсусного алгоритму. Це забезпечує автономність, стійкість і відкритість системи.

- Безпека: блокчейн використовує криптографічні методи для захисту даних від зміни, втрати або крадіжки. Якщо хтось спробує змінити дані в одному з блоків, то це призведе до зміни хешу цього блоку і всіх наступних блоків. Таким чином, будь-яка спроба підробки або спотворення буде легко помітна і викликає недовіру в мережі. Це гарантує цілісність і довіру до системи.

- Прозорість: блокчейн є публічною базою даних, яку може переглядати будь-хто. Кожна транзакція або запис має свою часову позначку і може бути перевірена за допомогою хешу. Таким чином, блокчейн надає видимості і взаємозв'язок між даними. Це сприяє відповідальності і звітності в системі.

Існують різні види блокчейнів, які відрізняються за рівнем доступу, контролю та децентралізації. Основні види блокчейнів такі:

- Публічні блокчейни: це блокчейни, які відкриті для всіх і не потребують дозволу для приєднання або перевірки транзакцій. Приклади публічних блокчейнів – Bitcoin, Ethereum, Litecoin і т.д.

- Приватні блокчейни: це блокчейни, які контролюються одним або кількома суб'єктами і потребують дозволу для приєднання або перевірки транзакцій. Приклади приватних блокчейнів – Hyperledger, Corda, Quorum і т.д.

- Гібридні блокчейни: це блокчейни, які поєднують елементи публічних і приватних блокчейнів. Вони дозволяють обмежити доступ до певних даних або функцій, але також забезпечують взаємодію з публічною мережею. Приклади гібридних блокчейнів – Dragonchain, Kadena, XinFin і т.д.

- Блокчейни консорціуму: це блокчейни, які контролюються групою суб'єктів, які мають спільну мету або інтерес. Вони також потребують дозволу для приєднання або перевірки транзакцій. Приклади блокчейнів консорціуму – R3, EWF, B3i і т.д.

Створити і стати суб'єктом блокчейну або криптовалюти може будь-хто, хто має технічні знання, ресурси та мотивацію. Процес створення блокчейну або криптовалюти залежить від того, який вид блокчейну буде використаний:

- Якщо створити монету, потрібно розробити власний блокчейн з нуля або на основі існуючого. Це вимагає багато програмування, тестування та налаштування. Також потрібно вирішити, який механізм консенсусу, параметри мережі та функціональність ви хочете мати. Це найскладніший і найдорожчий спосіб створення криптовалюти.

- Якщо створити токен, потрібно обрати блокчейн-платформу, яка підтримує стандартизовані контракти для створення токенів. Наприклад, Ethereum, Binance Smart Chain, Solana та Polygon дозволяють створювати токени за допомогою простих кодів. Також потрібно визначити характеристики вашого токена, такі як назва, символ, кількість та функціональність. Це найпростіший і найдешевший спосіб створення криптовалюти.

- Якщо створити сайдчейн, потрібно розробити блокчейн, який підключений до основного блокчейну за допомогою спеціальних протоколів. Це

дозволяє вам мати більше гнучкості та налаштування для вашої криптовалюти, а також користуватися перевагами основного блокчейну. Також потрібно забезпечити синхронізацію та безпеку між двома блокчейнами. Це середньо складний і середньо дорогий спосіб створення криптовалюти.

Існують різні види криптовалют, які відрізняються за технологією, функціональністю та призначенням. Основні види криптовалют такі:

- Монети: це криптовалюти, які мають власний блокчейн і використовуються для передачі цінності або оплати комісій. Приклади монет – Bitcoin, Litecoin, Ethereum і т.д.

- Токени: це криптовалюти, які не мають власного блокчейну і побудовані на базі інших платформ. Вони зазвичай мають додаткову функціональність або представляють право на щось. Приклади токенів – Tether, Uniswap, Chainlink і т.д.

- Сайдчейни: це криптовалюти, які мають свій блокчейн, але підключені до основного блокчейну за допомогою спеціальних протоколів. Вони дозволяють мати більше гнучкості та налаштування для своїх користувачів, а також користуватися перевагами основного блокчейну. Приклади сайдчейнів – Polygon, Kusama, Binance Smart Chain і т.д.

Види криптовалют можна охарактеризувати за такими критеріями:

- Робота блокчейну: це технологія, яка забезпечує зберігання і передачу даних про транзакції в криптовалютній мережі. Блокчейн складається з послідовності блоків, які містять інформацію про транзакції і зв'язані між собою хеш-функціями. Блокчейн може бути публічним (відкритим для всіх), приватним (закритим для певних учасників) або консорціумним (управляється групою організацій). Блокчейн також може використовувати різні механізми консенсусу для підтвердження транзакцій, такі як Proof-of-Work (доказ роботи), Proof-of-Stake (доказ володіння), Proof-of-Authority (доказ авторитету) тощо.

- Безпека: це ступінь захисту криптовалютної мережі від зовнішніх або внутрішніх загроз, таких як хакерські атаки, двойні витрати, силові атаки, саботаж тощо. Безпека залежить від ряду факторів, таких як криптографічні

алгоритми, розподілення та децентралізація мережі, розмір та активність спільноти, наявність правил та протоколів тощо.

- Ефективність: це ступінь оптимальності криптовалютної мережі з точки зору швидкості, масштабованості, економії ресурсів, екологічності тощо. Ефективність залежить від ряду факторів, таких як дизайн блокчейна, механізм консенсусу, параметри мережи, наявність інновацій та оновлень тощо.

Основою на цих критеріях, можна виділити такий опис переваг і недоліків деяких видів криптовалют:

- Биткоїн: це перша і найбільш популярна криптовалюта, яка використовує публічний блокчейн і Proof-of-Work для підтвердження транзакцій. Перевагами биткоїна є його висока легитимність, репутація, ліквідність, стабільність, безпека і прозорість. Недоліками биткоїна є його низька швидкість, висока комісія, обмежена масштабованість, високе енергоспоживання і консервативність.

- Ефіріум: це друга за популярністю криптовалюта, яка використовує публічний блокчейн і Proof-of-Work (планується перехід на Proof-of-Stake) для підтвердження транзакцій. Ефіріум також дозволяє створювати і запускати розумні контракти і децентралізовані додатки на своїй платформі. Перевагами ефіріума є його висока інноваційність, гнучкість, функціональність, масштабованість і підтримка спільноти. Недоліками ефіріума є його низька швидкість, висока комісія, низька безпека і нестабільність.

- Тезер: це найбільш популярна стейблкоїн, яка побудована на базі різних блокчейнів (Bitcoin, Ethereum, Tron тощо) і прив'язана до курсу долара США в співвідношенні 1:1. Тезер використовується для забезпечення стабільності ціни, геджування ризиків і здійснення транзакцій між різними криптовалютами. Перевагами тезера є його висока ліквідність, низька комісія, швидкість і сумісність. Недоліками тезера є його низька прозорість, централізація, ризик регулювання і втрати резерву.

- Байненс Коїн: це криптовалюта, яка побудована на власному блокчейні Binance Smart Chain і використовується для оплати комісії на криптобіржі Binance, а також для запуску децентралізованих додатків і фінансових послуг на

своїй платформі. Перевагами байненс коїна є його висока швидкість, низька комісія, масштабованість і попит. Недоліками байненс коїна є його централізація, залежність від Binance, ризик регулювання і конкуренції.

Криптовалюта – це цифрова валюта, яка працює на основі криптографічних методів обробки інформації. Криптовалюта не має центрального органу управління, а емісія та облік її виконуються децентралізованою платіжною системою, яка називається блокчейн. Блокчейн – це система зберігання інформації у вигляді ланцюжка блоків, які містять дані про транзакції та зв'язані між собою хеш-функціями. Блокчейн може бути публічним, приватним або консорціумним, в залежності від того, хто має доступ до нього. Блокчейн також використовує різні механізми консенсусу для підтвердження транзакцій, такі як Proof-of-Work, Proof-of-Stake, Proof-of-Authority тощо.

Для того, щоб здійснити транзакцію в криптовалютній мережі, потрібно мати спеціальний програмний засіб – криптокошелек. Криптокошелек – це програма або пристрій, який дозволяє генерувати пари публічного і приватного ключів для кожної криптовалюти. Публічний ключ – це унікальний ідентифікатор облікового запису (адреса), за допомогою якого можна отримувати і відправляти криптовалюту. Приватний ключ – це секретний код, який дозволяє підписувати транзакції і розпоряджатися своїми коштами. Приватний ключ необхідно зберігати в безпечному місці і не розголошувати нікому.

Коли користувач хоче здійснити транзакцію, він вводить адресу одержувача і суму переказу в своєму криптокошельку і підписує її своїм приватним ключем. Транзакція потрапляє в мережу і розсилається всім учасникам (вузлам), які перевіряють її правильність і додають до своїх копій блокчейна. Для того, щоб транзакція була остаточно підтверджена і включена до блокчейна, потрібно, щоб більшість вузлів досягли консенсусу за допомогою обраного механізму. Наприклад, у випадку Proof-of-Work, вузли конкурують між собою за розв'язання складної математичної задачі, яка вимагає великої

обчислювальної потужності. Перший вузол, який знайде розв'язок, створює новий блок із транзакціями і додає його до ланцюжка. Інші вузли перевіряють розв'язок і приймають блок, якщо він відповідає правилам мережі. Таким чином, криптовалюта працює на основі децентралізованої, розподіленої і криптографічно захищеної системи обліку та переказу цифрових активів.

Висновки до розділу 1

У першому розділі кваліфікаційної роботи «Світовий фондовий ринок» були зроблені наступні висновки:

1. Поняття «фінансова система» і «фінансовий ринок» є найбіль широкими за змістом із названих понять, а також не використовують-ся як рівнозначні. З точки зору економічного змісту поняття «фінансова система» використовується для позначення сутності «моделей» фінансового ринку. Складовим елементом фінансового ринку та фінансової системи є фондовий ринок. Поняття фондового ринку охоплює: існуючі відношення між суб'єктами фондового ринку з приводу випуску та обігу цінних паперів (Функціональний аспект); наявність названих суб'єктів, які забезпечують випуск та обіг цінних паперів (інституційний аспект); забезпечення цими суб'єктами та їх діяльністю, пов'язаною з випуском та обігом цінних паперів, мобілізації фінансових ресурсів, капіталу (грошових коштів) та їх розподілу у межах фінансового ринку (фінансової системи) (відтворюючий аспект). Окремі різновиди фондового ринку позначаються поняттями «первинний фондовий ринок» та «вторинний фондовий ринок».

Рівнозначним поняттю «фондовий ринок» є поняття «ринок цінних паперів» (вони є однаковими за змістом). Поняття «цінні папери» стосовно поняття «фондовий ринок» позначає лише одну з загальних обов'язкових ознак (компонентів) фондового ринку (ринку цінних паперів). Інші загальні обов'язкові ознаки (компоненти) фондового ринку позначаються поняттями «суб'єкти (учасники) фондового ринку» та «фінансові відносини між суб'єктами (учасниками) фондового ринку».

Різновиди суб'єктів (учасників) фондового ринку позначаються (у загальному розумінні поняттями «емітенти-позичальники», «інвестори» та «посередники між емітентами-позичальниками та інвесторами»).

2. Розвиток світового біржового ринку є складним і динамічним процесом, що відображається в сучасному стані цього ринку.

Сучасний світовий біржовий ринок характеризується значними обсягами торгівлі, широким спектром фінансових інструментів і розвитком нових технологій. Біржові платформи стають все більш електронізованими та автоматизованими, дозволяючи швидше та ефективніше виконання операцій.

Одним із головних трендів на ринку є зростання значення альтернативних торговельних платформ, таких як міжнародні фондові біржі та електронні торговельні системи. Ці платформи надають нові можливості для інвесторів і підприємств, забезпечуючи доступ до глобальних ринків і покращені умови торгівлі.

Також помітний розвиток фінансових похідних інструментів, таких як ф'ючерси, опціони та свопи. Вони дозволяють інвесторам захищати свої позиції від коливань цін, спекулювати на ринку і здійснювати різноманітні торговельні стратегії.

Однак, сучасний біржовий ринок також стикається з викликами і ризиками. Відсутність регулюючих механізмів, непередбачувані події на світовій арені, кібератаки та маніпуляції цінами є лише кількома з них. Регулятори та учасники ринку постійно працюють над вдосконаленням правил і системи контролю, щоб забезпечити прозорість, стабільність та довіру до ринку.

Загалом, світовий біржовий ринок продовжує розвиватися і адаптуватися до змінних умов і потреб учасників ринку. Широкий спектр інструментів, швидкість та доступність торгівлі, а також зусилля щодо забезпечення прозорості і безпеки роблять його важливим компонентом глобальної фінансової системи.

3. Криптовалюта займає значне місце на фондовому ринку. За останні роки криптовалюти, такі як Bitcoin, Ethereum та інші, стали важливими фінансовими

активами. Вони привернули значну увагу як інвесторів, так і широкої громадськості.

Криптовалюти пропонують багато можливостей для інвестування та торгівлі. Їх волатильність і потенційно висока дохідність приваблюють багатьох інвесторів, які шукають альтернативні варіанти вкладення грошей. Крім того, криптовалюти надають можливість швидкого та недорогого міжнародного переказу коштів, що робить їх привабливими для осіб, які пересилають гроші через кордон.

Однак, важливо відмітити, що криптовалюти також мають свої ризики. Вони піддаються значним коливанням цін, що може призвести до значних збитків для інвесторів. Також існує ризик кібератак і шахрайства, пов'язаних з криптовалютами, тому слід бути обережними при зберіганні та обробці криптовалютних активів.

Загалом, криптовалюти продовжують займати важливе місце на фондовому ринку, і їх роль вірогідно буде зростати у майбутньому.

Розділ 2.

АНАЛІЗ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

2.1 Становлення та розвиток біржового ринку в Україні.

Початок розвитку біржового ринку в Україні відбувався у контексті перетворень, що відбувалися після отримання незалежності. Після розпаду СРСР та створення незалежної України в 1991 році, країна стояла перед великими викликами у сфері економічного розвитку та формування фінансової системи. Одним з важливих аспектів цього процесу стало створення біржового ринку, який міг забезпечити ефективну торгівлю цінними паперами та іншими фінансовими інструментами.

Перші спроби створення біржового ринку в Україні почалися в середині 1990-х років. Одним з ключових етапів було прийняття Закону "Про фондову та фондову діяльність" у 1996 році, який став правовою основою для розвитку біржового ринку в країні. Цей закон встановив правила та процедури для реалізації торгівлі цінними паперами, а також регулювання діяльності бірж та учасників ринку.

Протягом 1990-х років український біржовий ринок пройшов кілька етапів розвитку. Перші біржі, такі як Київська міжбанківська валютна біржа та Київська фондова біржа, з'явилися у 1992 році. На цьому етапі було важливо встановити правила та процедури торгівлі, залучити інвесторів та забезпечити ліквідність на ринку.

У другій половині 1990-х років, відбулося активне залучення іноземних інвесторів та фінансових установ до українського біржового ринку. Це сприяло зростанню обсягів торгівлі, розширенню списку торгових інструментів та розвитку фондового ринку в цілому. На цьому етапі біржовий ринок став

важливим фактором привабливості України для іноземних інвесторів та сприяв залученню інвестиційного капіталу в країну.

У 2000-х роках було прийнято ряд заходів для подальшого розвитку біржового ринку в Україні. Було створено Національну фондову біржу, а також удосконалено законодавство, що регулює діяльність бірж та фондового ринку. З'явилися нові фінансові інструменти, які дозволяють більш гнучко торгувати на ринку. Проте, розвиток українського біржового ринку стикається з викликами, такими як нестабільність, недостатня ліквідність та недостатня довіра інвесторів.

Загалом, процес розвитку біржового ринку в Україні є складним та постійно змінюється. Перші спроби створення біржового ринку в 1990-х роках поклали основу для його подальшого розвитку. Ключові етапи та події, такі як прийняття законодавства, залучення іноземних інвесторів та розширення списку торгових інструментів, відіграли важливу роль у формуванні сучасного біржового ринку в Україні. Однак, досі існують виклики, що потребують уваги та подальшого вдосконалення для стабільного та ефективного функціонування ринку.

Етапи розвитку біржового ринку в Україні можна розглядати як послідовні стадії його формування та еволюції. Вивчення цих етапів дозволяє краще зрозуміти шлях, який пройшов український біржовий ринок від своїх початків до сучасного стану. Розглянемо основні етапи розвитку біржового ринку в Україні: початковий, етап розвитку та сучасний стан.

Перший етап - початковий - пов'язаний з формуванням біржового ринку в Україні у 1990-х роках. Період після отримання незалежності був визначений нестабільністю та пошуком нових шляхів розвитку. Початкові спроби створення біржового ринку були важливим кроком у становленні української економіки та фінансової системи. У цей період відбувалися перші торги цінними паперами, формувалися правові та регуляторні засади біржової діяльності.

Другий етап - етап розвитку - характеризується активним ростом та розширенням біржового ринку в Україні. Він припадає на 2000-і роки, коли було створено Національну фондову біржу та прийнято ключові законодавчі акти, що

регулюють біржову діяльність. У цей період відбувалися значні зміни у функціонуванні бірж, зростали обсяги торгівлі, розширювалися списки торгових інструментів. Український біржовий ринок набув визнання як важливий фінансовий інструмент для залучення інвестицій та розвитку економіки країни.

Сучасний стан біржового ринку в Україні - третій етап - характеризується стабільністю, розвитком і консолідацією досягнень попередніх етапів. Національна фондова біржа та інші біржі в країні стали сучасними, високотехнологічними та прозорими ринками, які використовують передові технології та найкращі практики. У цей період зосереджується увага на забезпеченні стабільності, розвитку регуляторного середовища, привабливості для інвесторів та захисту прав учасників ринку.

Розглядаючи етапи розвитку біржового ринку в Україні, помітно, як він поступово перейшов від формування до етапу активного росту та досягнень, що призвело до сучасного стану. Перші кроки у створенні біржі, правова база, розвиток інфраструктури та привабливість для інвесторів - це фактори, які сприяли його успішному розвитку. Український біржовий ринок продовжує бути важливим інструментом для залучення інвестицій, розвитку економіки та створення стійкого фінансового середовища.

Законодавче регулювання є одним з ключових елементів, що впливають на функціонування та розвиток біржового ринку. В Україні законодавче регулювання біржового ринку є важливою складовою фінансової системи та має на меті забезпечити стабільність, прозорість та ефективність цього ринку. Огляд законодавчого регулювання, що стосується біржового ринку в Україні, дає можливість краще зрозуміти правову базу, на якій ґрунтується діяльність бірж та їх учасників.

Першим важливим законодавчим актом, що регулює біржовий ринок в Україні, є Закон "Про фондову та фондову діяльність". Цей закон був прийнятий у 2006 році і встановив загальну правову базу для функціонування бірж, депозитаріїв, інвестиційних фондів та інших учасників ринку цінних паперів. Він регулює процедури реєстрації, ліцензування та контролю діяльності цих

суб'єктів, а також встановлює вимоги щодо прозорості та інформаційної звітності.

Окрім Закону "Про фондову та фондову діяльність", існує ряд інших законодавчих актів, які безпосередньо стосуються біржового ринку в Україні. Наприклад, Закон "Про публічні акціонерні товариства", Закон "Про ринок цінних паперів та фондову діяльність", Закон "Про розрахункові системи та цінні папери", Закон "Про інвестиційну діяльність" та інші. Ці закони регулюють різні аспекти діяльності бірж, зокрема правила торгівлі, розміщення та обіг цінних паперів, засади лістингу, права та обов'язки учасників ринку.

Крім основних законодавчих актів, існують також нормативно-правові акти, що регулюють деталізовані аспекти біржової діяльності. Це можуть бути рішення та правила самої біржі, встановлені згідно з законодавством. Наприклад, правила торгівлі, правила лістингу, правила розрахунків тощо. Ці нормативні акти додають деталей до загальних принципів, встановлених в законодавстві, та забезпечують більш деталізоване регулювання конкретних аспектів біржового ринку.

У світлі розвитку біржового ринку в Україні можна сказати, що законодавче регулювання відіграє важливу роль у створенні стабільного та прозорого фінансового середовища. Воно забезпечує правову базу для функціонування бірж та їх учасників, регулює процедури торгівлі та забезпечує захист прав та інтересів інвесторів. Огляд законодавчого регулювання, що стосується біржового ринку в Україні, є важливим кроком у дослідженні та розумінні його функціонування та розвитку

Функції та роль біржового ринку в економіці України

Біржовий ринок відіграє важливу роль у функціонуванні економіки України. Він є місцем зустрічі попиту і пропозиції цінних паперів та інших активів, де здійснюється торгівля, цінова формування і залучення інвестицій

Біржовий ринок виконує різноманітні функції, які є важливими для ефективності та розвитку економіки. Основні функції біржового ринку включають: а. Забезпечення ліквідності: Біржовий ринок створює механізми для

швидкого та ефективного обміну цінних паперів та інших активів між учасниками ринку. Це дозволяє забезпечити наявність покупців та продавців і забезпечує легкість входу та виходу з ринку.

БР визначає ціни цінних паперів та інших активів шляхом взаємодії попиту і пропозиції. Це сприяє встановленню об'єктивних інформованих цін, які відображають реальну вартість активів. Цінова формування на біржовому ринку є важливим для інвесторів, банків, компаній та інших учасників ринку для прийняття рішень про інвестиції, оцінку активів та управління ризиками.

БР є каналом для залучення капіталу та інвестицій в економіку. Він надає компаніям можливість залучати кошти шляхом емісії акцій, облігацій та інших цінних паперів. Це сприяє розвитку підприємництва, створенню нових робочих місць та зростанню економіки в цілому.

БР вимагає від учасників дотримання встановлених правил та норм, що сприяє створенню прозорого та регульованого середовища. Це дозволяє інвесторам, компаніям та іншим учасникам ринку довіряти ринку та відчувати захищеність своїх прав та інтересів.

Забезпечення ліквідності, тобто можливість швидкої купівлі або продажу цінних паперів без значних змін у їх цінах. Це дає можливість інвесторам швидко реалізувати свої інвестиції та забезпечує стабільність фінансового ринку.

Біржовий ринок визначає об'єктивні ціни на цінні папери та інші активи шляхом взаємодії попиту і пропозиції. Це дозволяє встановити ринкову вартість активів, що відображає їх справжню вартість на основі поточних умов ринку.

Біржовий ринок є механізмом залучення капіталу для компаній та емітентів. Він надає можливість випускати та продавати цінні папери інвесторам, що забезпечує додаткові фінансові ресурси для розвитку бізнесу та реалізації проектів.

Біржовий ринок встановлює правила та стандарти, які забезпечують прозорість та довіру серед учасників ринку. Це сприяє створенню рівних умов для всіх учасників, підвищує якість інформації та забезпечує захист прав та інтересів інвесторів.

Біржовий ринок в Україні виконує важливу функцію у залученні іноземних інвестицій. Він створює доступні умови для іноземних інвесторів, які бажають вкладати свої кошти в українські підприємства та проекти. Біржа надає можливість здійснювати купівлю-продаж цінних паперів, таких як акції та облігації, що виставлені на торги. Це створює прозорість та гарантує надійність операцій, що сприяє залученню іноземних інвесторів.

Крім того, біржовий ринок допомагає підвищити довіру іноземних інвесторів до української економіки. Засновані на біржових показниках ціни акцій та облігацій відображають реальну становище компаній та їхню потенційну дохідність. Це дає іноземним інвесторам можливість робити об'єктивні оцінки потенційних інвестиційних об'єктів та знижує ризик їхніх рішень.

Біржовий ринок в Україні виконує важливу функцію у залученні іноземних інвестицій. Він створює доступні умови для іноземних інвесторів, які бажають вкладати свої кошти в українські підприємства та проекти. Біржа надає можливість здійснювати купівлю-продаж цінних паперів, таких як акції та облігації, що виставлені на торги. Це створює прозорість та гарантує надійність операцій, що сприяє залученню іноземних інвесторів.

Крім того, біржовий ринок допомагає підвищити довіру іноземних інвесторів до української економіки. Засновані на біржових показниках ціни акцій та облігацій відображають реальну становище компаній та їхню потенційну дохідність. Це дає іноземним інвесторам можливість робити об'єктивні оцінки потенційних інвестиційних об'єктів та знижує ризик їхніх рішень.

Біржовий ринок також має значний вплив на створення робочих місць у країні. Існування активного біржового ринку сприяє розвитку фінансового сектору, створенню фінансових установ та інфраструктури. Це, у свою чергу, потребує працівників, що сприяє збільшенню кількості робочих місць у цій галузі.

Біржовий ринок створює також робочі місця в інших галузях економіки. Зокрема, робота зі зберігання та обслуговування цінних паперів, проведення торгів, аналітична та консультаційна діяльність пов'язані з роботою на біржовому ринку. Це сприяє розвитку фінансових послуг, а також пов'язаних з ними сфер, таких як юриспруденція, аудит, інформаційні технології та інші. Через зростання діяльності біржі може бути створено значну кількість нових робочих місць.

Функції біржового ринку грають важливу роль у розвитку економіки України. Перша функція - забезпечення ліквідності - означає наявність постійного доступу до купівлі-продажу цінних паперів. Це сприяє ефективному використанню фінансових ресурсів, забезпечує можливість реалізації інвестицій та залучення коштів у проекти розвитку.

Друга функція - цінова формування - полягає в тому, що біржовий ринок визначає реальну ціну цінних паперів на основі попиту та пропозиції. Це дозволяє визначити ринкову вартість активів, а також розподілити капітал в економіці.

Третя функція - залучення інвестицій - є ключовою для розвитку економіки. Біржовий ринок надає можливість компаніям залучати кошти через продаж акцій та облігацій. Це дозволяє підприємствам здійснювати розширення виробництва, реалізовувати інноваційні проекти та розвиватись.

Аналізуючи вплив біржового ринку на економічний розвиток України, можна зазначити, що його наявність сприяє створенню ефективної системи фінансового посередництва. Біржовий ринок допомагає забезпечити ефективний розподіл капіталу в економіці та підтримує розвиток підприємництва.

Крім того, біржовий ринок сприяє зростанню обсягів фінансування українських підприємств. Це стимулює їхній розвиток, створення нових робочих місць та підвищення рівня життя населення.

Біржовий ринок також сприяє підвищенню рівня довіри до української економіки. Його наявність свідчить про розвинутість фінансового сектору,

забезпечує прозорість та надійність операцій. Це привертає іноземних інвесторів та сприяє залученню зовнішніх фінансових ресурсів.

Сучасна структура біржового ринку в Україні включає кілька основних бірж, які працюють на різних сегментах фінансового ринку. Найбільш відомими з них є фондова біржа, товарна біржа та валютна біржа. Кожна з цих бірж має свої специфіки та функції.

Фондова біржа є найбільш розвинутою та активною біржою в Україні. Вона забезпечує торгівлю акціями, облігаціями та іншими цінними паперами. Фондова біржа виконує важливі функції забезпечення ліквідності акцій та формування цін на ринку.

Товарна біржа спеціалізується на торгівлі товарами та сировиною. На цій біржі проводяться торги зерном, нафтою, металами та іншими товарними активами. Товарна біржа грає важливу роль у розвитку аграрного та промислового секторів економіки.

Валютна біржа спеціалізується на торгівлі валютними парами. Вона забезпечує можливість обміну однієї валюти на іншу за встановленим курсом. Валютна біржа відіграє важливу роль у зовнішньоекономічних операціях країни та залученні іноземних інвестицій.

Біржовий ринок в Україні має своїх основних учасників, які виконують різні функції та мають свої обов'язки.

Брокери є посередниками між інвесторами та біржовим ринком. Вони надають послуги з виконання угод на покупку та продаж цінних паперів. Брокери мають професійні знання та досвід, що дозволяє їм надавати консультації інвесторам та допомагати в управлінні портфелями.

Дилери є активними учасниками біржового ринку, які забезпечують ліквідність та стабільність ринку. Вони купують та продають цінні папери на власний ризик та власні кошти. Дилери грають важливу роль у формуванні цін на ринку та забезпеченні можливості швидкої покупки або продажу активів.

Інвестори є ключовими учасниками біржового ринку. Вони вкладають свої кошти в цінні папери та інші активи з метою отримання прибутку. Інвестори

можуть бути індивідуальними особами, підприємствами, пенсійними фондами та іншими фінансовими інституціями. Їхні рішення та дії впливають на цінову динаміку на ринку та загальний розвиток біржового сегмента економіки.

Ринкові індикатори є важливими інструментами для аналізу фінансового ринку та визначення його стану та тенденцій розвитку. Вони надають цінну інформацію про стан ринку, його ліквідність, активність учасників та загальну капіталізацію. Аналізуючи ці ринкові індикатори, ми можемо отримати уявлення про загальну тенденцію розвитку ринку та прогнозувати можливі зміни.

Один із основних ринкових індикаторів - це індекси ринку. Індекс ринку є вимірювальним інструментом, який відображає загальний рух цін на ринку та відображає його зміни. У біржових ринках по всьому світу найпопулярнішими індексами є такі, як Dow Jones Industrial Average (DJIA), S&P 500, NASDAQ у США, FTSE 100 в Великобританії, DAX у Німеччині та інші. В Україні головними індексами є Український індекс біржової торгівлі (УАБТ) та Український індекс PFTS (PFTS).

Аналізуючи індекси ринку, можна визначити загальний настрій ринку - чи переважає оптимізм чи песимізм серед інвесторів. Зростання індексів свідчить про позитивну тенденцію та довіру ринку, тоді як падіння індексів може вказувати на негативну ситуацію та нестабільність.

Ще одним важливим ринковим індикатором є обсяги торгів. Обсяги торгів вказують на активність учасників ринку та показують, наскільки активний ринок у даному періоді. Вони вимірюються за кількістю акцій або контрактів, що були куплені або продані протягом певного періоду. Великі обсяги торгів свідчать про активність ринку та наявність значних інвестиційних потоків.

Аналізуючи обсяги торгів, можна виявити зростаючу або спадаючу активність ринку. Високі обсяги торгів можуть свідчити про підтримку розвитку ринку, інтерес інвесторів та підвищення ліквідності. Низькі обсяги торгів можуть вказувати на відсутність активності та недостатню зацікавленість учасників ринку.

Капіталізація ринку є ще одним важливим ринковим індикатором, який відображає загальну вартість всіх компаній, що торгуються на ринку. Вона обчислюється шляхом множення ціни однієї акції на її загальну кількість. Капіталізація ринку відображає загальну величину ринку та його потенційну вартість.

Аналізуючи капіталізацію ринку, можна оцінити вагомість ринку та його потенціал. Велика капіталізація ринку свідчить про його значимість та привабливість для інвесторів. Вона також може вказувати на потенційний ріст ринку та можливості для інвестування.

Одним з нових та перспективних проектів на українському фондовому ринку є Моно інвест – застосунок від Монобанку, який дозволяє просто та зручно купувати та продавати акції міжнародних компаній зі списку S&P500 та ETF фонди. Моно інвест стартував у січні 2022 року та швидко здобув популярність серед клієнтів Монобанку, які хотіли спробувати свої сили в інвестуванні.

Сервіси для інвестицій – це онлайн-платформи, які дозволяють користувачам купувати та продавати різні фінансові інструменти, такі як акції, бонди, ETF фонди, криптовалюти тощо. В Україні з'явилося декілька таких сервісів, наприклад: mono invest від monobank, Sense SuperApp від Альфа Банку, Multi Invest від Мінфіну та інші. Ці сервіси мають свої переваги та недоліки, а також регуляторні обмеження. Для вибору сервісу для інвестицій необхідно враховувати такі фактори: доступність фінансових інструментів та ринків; комісії та тарифи; легальність та безпека; зручність та функціональність; платоспроможність та репутація.

Монобанк інвест є новим гравцем на фондовому ринку України, який запустив свій застосунок для торгівлі акціями та ETF фондами в січні 2022 року. За даними банку, за перший місяць роботи сервісу було відкрито понад 100 тисяч брокерських рахунків, а загальний обсяг торгів склав понад 1 млрд гривень. Це свідчить про високий інтерес українських інвесторів до іноземних цінних паперів та про конкурентоспроможність пропозиції monobank інвест на ринку.

Монобанк інвест впливає на розвиток ринку цінних паперів в Україні, оскільки пропонує простий, зручний та доступний спосіб інвестувати в акції світових компаній та фонди. Це дозволяє залучати нових клієнтів, яким раніше було складно або не вигідно торгувати акціями через класичних брокерів. Також monobank інвест сприяє популяризації фондового ринку, освіти та фінансовій грамотності українців, надаючи короткі описи акцій та фондів, а також попереджуючи про ризики інвестицій. В майбутньому monobank інвест планує розширити список доступних акцій та фондів, а також додати можливість купувати частини акцій, що може збільшити обсяг торгів та привабливість сервісу.

Моно інвест має позитивний вплив на розвиток українського фондового ринку, оскільки:

- Збільшує доступність та привабливість інвестицій у цінні папери для широкого кола населення, зокрема молоді, яка активно користується цифровими сервісами та шукає альтернативи депозитам та готівці.
- Стимулює попит на акції високоякісних та надійних емітентів, які входять до складу S&P500 – одного з найбільш авторитетних індексів світового фондового ринку, що включає компанії різних галузей економіки.
- Забезпечує простоту, зручність та безпеку операцій з акціями за допомогою сучасного мобільного застосунку, який інтегрований з доларовою картою Монобанку та європейським брокером **exante**.
- Розвиває фінансову грамотність та культуру інвестування серед населення, надаючи короткий опис акцій, їх динаміку, а також попереджуючи про ризики, пов'язані з інвестиціями.

Таким чином, Моно інвест є цікавим та інноваційним проектом, який сприяє популяризації та розвитку фондового ринку в Україні, а також надає можливості для отримання прибутку від інвестицій у світових лідерів бізнесу. Однак, слід пам'ятати, що інвестиції пов'язані з ризиками, якими необхідно керуватися при прийнятті рішень. Також слід враховувати податкові наслідки та витрати, пов'язані з операціями з акціями.

На розвиток фондового ринку України у 2022 і 2023 роках повпливали такі події:

Підписання меморандуму про співпрацю між Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, Національним банком України та Міністерством фінансів України щодо створення сприятливих умов для розвитку фондового ринку, зокрема за допомогою впровадження електронної системи торгівлі цінними паперами, запуску державного інституту спільного інвестування, реформування системи обліку прав власності на цінні папери та інших заходів.

Прийняття Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання інвестиційної діяльності в Україні”, який передбачає низку положень, спрямованих на захист прав інвесторів на фондовому ринку, зокрема встановлення виключної компетенції суду м. Києва для розгляду спорів, пов’язаних з цивільно-правовими відносинами на фондовому ринку, запровадження інституту договору про невиконання (non-disclosure agreement), посилення вимог до аудиторських компаній та інших заходів.

Проведення перших українських IPO на міжнародних фондових площадках за останні 10 років. У лютому 2022 року компанія Kernel Holding S.A., найбільший аграрний експортер України, успішно розмістила свої акції на Лондонській фондовій біржі, залучивши 300 млн доларів. У квітні 2022 року компанія Astarta Holding N.V., один з лідерів українського аграрного сектору, також провела IPO на Лондонській фондовій біржі, залучивши 325 млн доларів. У січні 2023 року компанія DTEK Renewables B.V., найбільший виробник "зеленої" електроенергії в Україні, провела IPO на Франкфуртській фондовій біржі, залучивши 500 млн євро. Ці IPO свідчать про підвищення інтересу іноземних інвесторів до українських компаній та позитивний вплив на розвиток фондового ринку України.

Сучасний фондовий ринок України є молодим та недостатньо розвиненим, але має певні перспективи зростання. Деякі події, які значно вплинули на його розвиток.

Підписання Угоди про асоціацію України з ЄС, яка зобов'язує нашу державу дотримуватися цілей і принципів Міжнародної організації комісій з цінних паперів (IOSCO) та привести національне законодавство у відповідність до європейських стандартів регулювання фондового ринку.

Запуск національних сервісів для інвестицій в акції іноземних компаній, таких як monobank інвест, Sense SuperApp, exante тощо, які дозволяють українським інвесторам диверсифікувати свої портфелі та отримувати доступ до світових фондових ринків.

Реформування правового поле функціонування фондового ринку, зокрема у сферах депозитарної та клірингової діяльності, корпоративного управління, податкового стимулювання тощо . Це сприяє покращенню прозорості та легальності обороту цінних паперів та залученню нових учасників ринку.

Домінування державних цінних паперів (ОВДП) на фондовому ринку України, які склали 98% об'єму всіх операцій у 2022 році. Одна з причин такого показника - інвестиції у держоблігації не обкладаються податками, а також мають високу надійність та привабливу доходність. Однак це також свідчить про низький розвиток корпоративного сектору цінних паперів та недостатню прозорість та легальність фондового ринку України.

Падіння котирувань технологічних акцій на фондовому ринку США через ротацію інвесторів з акцій “зростання” (Growth) у акції “вартості” (Value), які мають більш стабільну фінансову модель та перспективи в умовах виходу з пандемії. Також на падіння впливають побоювання щодо згорання програми кількісного пом'якшення та підвищення облікових ставок ФРС США через високу інфляцію.

Одним з технологічних зрушень в напрямі розвитку фондового ринку України за 2022 та 2023 роки було запровадження електронного ліміту НБУ, який дозволяє переказувати кошти за кордон без декларації до 200 тис. євро на

рік. Це сприяло збільшенню обсягу торгів іноземними цінними паперами та залученню нових інвесторів на фондовий ринок.

Іншим технологічним зрушенням було створення нових сервісів для інвестицій, таких як *mono invest* від *monobank*, *Sense SuperApp* від Альфа Банку, *Multi Invest* від Мінфіну та інших. Ці сервіси дозволяють просто та зручно купувати та продавати акції іноземних компаній, біржових фондів (ETF), криптовалюти та облігації внутрішньої держпозики (ОВДП) через додатки на смартфонах. Це покращує доступність фондового ринку для широкого кола українців та популяризує інвестиційну культуру в країні.

Е-ліміт – це електронний ліміт операцій клієнта, у рамках якого Національний банк дозволяє надсилати перекази для інвестицій за кордон (наприклад, купівля акцій закордонних компаній), розміщення коштів на власних рахунках за межами України та виконання зобов'язань перед нерезидентами за договорами страхування життя. Чинний е-ліміт НБУ дозволяє перераховувати іноземну валюту за кордон на загальну суму до 200 000 євро (в еквіваленті) на рік. Надсилання платежів за е-лімітом можливе тільки в таких валютах: USD – долар США, EUR – євро, GBP – фунт стерлінгів, CHF – швейцарський франк, PLN – польський злотий.

Місце і перспективи криптовалют на фондовому ринку України є досить актуальними та дискусійними питаннями. З одного боку, криптовалюти можуть пропонувати нові можливості для інвесторів, які шукають високодохідні та інноваційні активи. З іншого боку, криптовалюти стикаються з численними викликами, такими як невизначеність правового статусу, висока волатильність, ризик злому та шахрайства, конкуренція з традиційними фінансовими інструментами тощо.

Зараз в Україні немає чіткого законодавчого регулювання ринку криптовалют. Криптовалюти в Україні є досить актуальною темою, оскільки в нашій країні вони мають неоднозначний правовий статус та оподаткування. З одного боку, з 17 лютого 2022 року в Україні діє закон “Про віртуальні активи”,

який визначає основні поняття та принципи регулювання цифрових валют, але не врегулював питання оподаткування, ліцензування, нагляду та інших аспектів.

Також залишається невирішеним питання про взаємодію криптовалют з фондовим ринком, зокрема про можливість емісії та обігу цифрових цінних паперів (security tokens), які представляють права на акції, облігації, деривативи тощо. З іншого боку, закон не регулює питання оподаткування криптовалют, яке залишається невирішеним. НКЦПФР пропонує ввести податок на доходи фізичних осіб з операцій з криптовалютами у розмірі 5% до 2030 року, а потім 18%. Також пропонується звільнити від податку операції між криптовалютами та обмежити суму, яку можна переказувати без ідентифікації, 40 тисячами гривень на місяць. Цей проект закону ще не ухвалений Верховною Радою.

Таким чином, купувати та продавати криптовалюту в Україні можна за допомогою онлайн-обмінників, криптобірж або терміналів, але потрібно бути готовим до можливих ризиків та змін у законодавстві. Крім того, потрібно слідкувати за динамікою цін на ринку криптовалют, яка є дуже нестабільною та непередбачуваною.

Деякі експерти вважають, що криптовалюти мають перспективи для розвитку на фондовому ринку України, оскільки вони можуть забезпечити більшу ліквідність, прозорість, доступність та ефективність фондових операцій. Також криптовалюти можуть сприяти диверсифікації портфеля інвестора та зменшенню залежності від гривневих активів. Однак для цього необхідно створити сприятливе законодавче середовище, яке б враховувало специфіку криптовалют та захищало інтереси всіх учасників ринку.

Останнім важливим аспектом аналізу ринкових індикаторів є виявлення та аналіз тенденцій розвитку ринку. Це включає в себе оцінку змін цін, обсягів торгів та капіталізації ринку протягом певного періоду. Аналізуючи ці тенденції, ми можемо спрогнозувати майбутні зміни ринку та визначити.

2.2. Аналіз динаміки індексів фондового ринку України: UX, PFTS, WIG-Ukraine.

Аналіз динаміки індексів фондового ринку є важливим інструментом для оцінки стану та тенденцій розвитку ринку. У цьому розділі, проведено аналіз трьох основних індексів фондового ринку України: UX, PFTS та WIG-Ukraine. Розглядено їх динаміку на протязі останніх років.

1. UX (Український індекс)

UX є основним індексом фондової біржі України, що відображає динаміку акційних цін на ринку. Індекс UX - це біржовий індекс українських акцій, який розраховується Українською біржою з 2008 року. Він базується на цінах найбільш ліквідних акцій, що торгуються на біржі. В портфелю індексу входить акції банків. Індекс UX використовується як показник стану та настрою українського фондового ринку. Для аналізу динаміки індексу UX необхідно вивчити зміни його значень протягом певного періоду. Розглянемо останні п'ять років:

- В 2018 році індекс UX показав високу волатильність, починаючи зі значення близько 1000 балів в січні і досягнувши максимального рівня понад 1700 балів в липні. Однак, в наступному періоді відбулася корекція, і індекс почав знижуватися, знижуючись до приблизно 1200 балів в кінці 2018 року. За 2018 рік індекс UX збільшився на 79,82% з 899,42 до 1 617,08 пунктів. Максимальне значення індексу UX за підсумками торгової сесії протягом 2018 року було досягнуто 28 грудня і склало 1 617,08 пунктів (79,82% зростання з початку року), в той час як мінімальне значення було зафіксовано 9 січня і склало 881,23 пунктів (2,02% падіння з початку року).

- За 2019 рік індекс UX зменшився на 6,09% з 1 617,08 до 1 518,72 пунктів. Максимальне значення індексу UX за підсумками торгової сесії протягом 2019 року було досягнуто 2 квітня і склало 1 747,33 пунктів (8,05%

зростання з початку року), в той час як мінімальне значення було зафіксовано 28 листопада і склало 1 476,08 пунктів (8,72% падіння з початку року).

- В 2020 році було помітне вплив пандемії COVID-19 на фондовий ринок. За 2020 рік індекс UX збільшився на 11,82% з 1 518,72 до 1 697,65 пунктів. Максимальне значення індексу UX за підсумками торгової сесії протягом 2020 року було досягнуто 30 грудня і склало 1 697,65 пунктів (11,82% зростання з початку року), в той час як мінімальне значення було зафіксовано 16 березня і склало 1 176,97 пунктів (22,49% падіння з початку року)

- В 2021 році індекс UX продовжував показувати позитивні тенденції. За 2021 рік індекс UX збільшився на 7,49% з 1 617,08 до 1 738,24 пунктів. Максимальне значення індексу UX за підсумками торгової сесії протягом 2021 року було досягнуто 27 травня і склало 2 004,82 пунктів (23,98% зростання з початку року), в той час як мінімальне значення було зафіксовано 6 січня і склало 1 567,13 пунктів (,09% падіння з початку року).

- За 2022 рік індекс UX зменшився на 10,43% з 1 738,24 до 1 556,78 пунктів. Максимальне значення індексу UX за підсумками торгової сесії протягом 2022 року було досягнуто 27 січня і склало 1 869,82 пунктів (7,58% зростання з початку року), в той час як мінімальне значення було зафіксовано 9 червня і склало 1 556,78 пунктів (10,43% падіння з початку року) .

- За 2023 рік індекс UX збільшився на 11,91% з 1 556,78 до 1 742,42 пунктів. Максимальне значення індексу UX за підсумками торгової сесії протягом 2023 року було досягнуто 1 червня і склало 1 755,36 пунктів (12,76% зростання з початку року), в той час як мінімальне значення було зафіксовано 9 червня і склало 1 556,78 пунктів (10,43% падіння з початку року).

PFTS є індексом, який відображає динаміку акцій компаній, що котируються на Першому Українському Міжбанківському Валютному Товарному Ринку. Індекс PFTS - це біржовий індекс українських акцій, який розраховується Першою фондовою торговою системою (ПФТС) з 1997 року. Він базується на цінах 10 найбільш ліквідних акцій, що торгуються на ПФТС. Індекс ПФТС відображає загальну динаміку цін найбільш ліквідних акцій. Портфель

індексу складається з акцій компаній, які входять до Біржового списку ПФТС. На даний момент до портфелю входять такі компанії:

АТ “Укрнафта” (вага в індексі 25,48%) - найбільша нафтогазовидобувна компанія в Україні, яка контролюється державою.

АТ “Мотор Січ” (вага в індексі 20,03%) - один з найбільших виробників авіаційних двигунів та газотурбінних установок в світі.

АТ “Райффайзен Банк Аваль” (вага в індексі 16,89%) - один з найбільших банків в Україні, який є частиною міжнародної фінансової групи Raiffeisen Bank International AG.

АТ “Київстар” (вага в індексі 10,97%) - найбільший оператор мобільного зв’язку в Україні, який є частиною міжнародної телекомунікаційної групи VEON Ltd.

АТ “Центренерго” (вага в індексі 9,93%) - один з найбільших електроенергетичних холдингів в Україні, який контролюється державою.

Індекс ПФТС використовується як показник стану та настрою українського фондового ринку. Розглядено їх динаміку на протязі останніх років:

У 2018 році індекс ПФТС зростав в першому кварталі, але потім почав знижуватися внаслідок політичної та економічної нестабільності в країні. У грудні 2018 року індекс ПФТС досяг найнижчого рівня за останні п’ять років — 411,76 пунктів.

У 2019 році індекс ПФТС показав позитивну динаміку, особливо після президентських та парламентських виборів, що обіцяли провести реформи та зміцнити співпрацю з МВФ. У грудні 2019 року індекс ПФТС досяг найвищого рівня за останнє десятиліття — 658,67 пунктів.

У 2020 році індекс ПФТС зазнав сильного впливу пандемії COVID-19, яка призвела до обмеження економічної діяльності, зростання соціальної напруги та зниження інвестиційного клімату. У березні 2020 року індекс ПФТС впав до 389,16 пунктів — майже на 41% в порівнянні з початком року. У другому півріччі 2020 року індекс ПФТС поступово відновлювався завдяки запуску програми державної підтримки бізнесу, початку вакцинації населення та позитивних

сигналів в макроекономічних показниках. У грудні 2020 року індекс ПФТС склав 541,23 пункти.

У 2021 році індекс ПФТС продовжив зростання на фоні полегшення карантинних обмежень, активності на світових ринках цинкових паперів, підвищення кредитного рейтингу України та поновлення співпраці з МВФ. У серпні 2021 року індекс ПФТС оновив свій історичний максимум, досягнувши 713,14 пунктів. У грудні 2021 року індекс ПФТС становив 698,45 пунктів.

У 2022 році індекс ПФТС зазнав коливань через зростання інфляції, нестабільність на енергетичному ринку, політичну конфронтацію перед місцевими виборами та повномасштабне вторгнення росії на суверенні території України. У березні 2022 року індекс ПФТС впав до 589,32 пунктів — майже на 16% в порівнянні з початком року. У другому півріччі 2022 року індекс ПФТС знову зростав на фоні позитивних результатів виборів, успішного завершення переговорів з МВФ, збалансування енергетичної ситуації та покращення епідеміологічної обстановки. У грудні 2022 року індекс ПФТС склав 672,18 пункти.

У 2023 році індекс ПФТС продовжує демонструвати стабільний зростання на фоні економічного відновлення, залучення іноземних інвестицій, реалізації структурних реформ та зміцнення безпеки країни.

Індекс ПФТС, поряд з індексом UX, є основним показником стану фінансового ринку України. У "індексний кошик" входять найбільш ліквідні акції, якими відбувається найбільше угод. Перелік акцій для розрахунку індексу формується Індексним комітетом ПФТС на основі даних про ринкову капіталізацію, обсяг торгів, кількість угод, а також інших факторів, що впливають на ліквідність акцій.

WIG-Ukraine

Портфель індексу WIG-Ukraine складається з акцій українських компаній, що торгуються на Варшавській фондовій біржі. На даний момент до портфелю входять такі компанії:

Kernel Holding S.A. (вага в індексі 40%) - найбільший виробник та експортер соняшникової олії в Україні, а також один з лідерів аграрного сектору.

Astarta Holding N.V. (вага в індексі 30,66%) - вертикально інтегрована агропромислова компанія, яка спеціалізується на виробництві цукру, молока, зерна та кормових культур.

Milkiland N.V. (вага в індексі 15,45%) - один з найбільших молочних холдингів в Східній Європі, який працює на ринках України та Польщі.

Agroton Public Limited (вага в індексі 8,92%) - диверсифікована аграрна компанія, яка займається виробництвом зерна, олійних культур, картоплі, овочів та фруктів.

Sadovaya Group S.A. (вага в індексі 4,96%) - група компаній, яка надає послуги з видобутку та переробки вугілля.

У 2018 році індекс WIG-Ukraine знизився з 472,33 пунктів на початку року до 376,85 пунктів на кінець року, що становить падіння на 20,2%. Це було найгіршим результатом серед всіх індексів Варшавської фондової біржі.

У 2019 році індекс WIG-Ukraine зріс з 352,16 пунктів на початку року до 376,85 пунктів на кінець року, що становить зростання на 7%. Це було кращим результатом серед всіх індексів Варшавської фондової біржі.

Основною причиною такої динаміки була ситуація на світових ринках сировини та металургійної продукції, яка впливає на доходи та вартості українських компаній. Також на динаміку індексу впливали політична та економічна ситуація в Україні, зокрема вибори президента та парламенту в 2019 році, які створили сподівання на реформи та зміни.

В 2020 році індекс WIG-Ukraine впав під впливом пандемії COVID-19, індекс WIG-Ukraine знизився з 376,85 пунктів на початку 2020 року до 352,16 пунктів на кінець 2020 року, що становить падіння на 6,6%. Це було кращим результатом серед всіх індексів Варшавської фондової біржі.

Основною причиною такого падіння була пандемія коронавірусу COVID-19, яка почалася в кінці 2019 року в Китаї та поширилася по всьому світу. Коронавірус спричинив глобальну економічну кризу, обмеження руху, локдауни

та карантини. Пандемія негативно вплинула на багато секторів економіки, зокрема аграрний, який складає більшу частину індексу WIG-Ukraine.

З початку 2021 року індекс WIG-Ukraine почав відновлюватися завдяки масовому запровадженню вакцинації проти коронавірусу в Україні та світі. Також на позитивну динаміку індексу вплинула стабілізація цін на світових ринках сільськогосподарської продукції та металургійної продукції. На початку червня 2021 року індекс WIG-Ukraine досяг 327,73 пунктів, що становить зростання на 7,8% в порівнянні з кінцем 2020 року. В 2021 році індекс WIG-Ukraine продовжив зростати, досягаючи піку понад 1200 пунктів в червні. Однак, у другій половині року відбулася корекція, і індекс знизився до близько 1000 пунктів на кінець року.

Війна 2022 року мала негативний вплив на індекс WIG-Ukraine, який відображає динаміку цін акцій українських компаній, що торгуються на Варшавській фондовій біржі. За даними сайту Investing.com², індекс WIG-Ukraine знизився з 327,73 пунктів на початку 2022 року до 254,00 пунктів на кінець червня 2022 року, що становить падіння на 22,5%. Це було найгіршим результатом серед всіх індексів Варшавської фондової біржі.

Основною причиною такого падіння була російська агресія проти України, яка почалася 24 лютого 2022 року. Росія вторглася на українську територію з півночі, сходу та півдня, захопивши частину Харківської, Донецької, Луганської, Запорізької та Миколаївської областей. В результаті вторгнення росія окупувала близько 22% сільськогосподарських угідь України, 63% вугільних покладів, 11% - покладів нафти, 20% - газу, 42% - металів і 33% - рідкоземельних та інших важливих мінералів. Це призвело до значних економічних збитків для України та її компаній.

З середини липня 2022 року індекс WIG-Ukraine почав відновлюватися завдяки успішним контрнаступам Збройних сил України, які звільнили частину окупованих територій. Також на позитивну динаміку індексу вплинула активна допомога Україні з боку США, НАТО та ЄС. На початку вересня 2022 року

індекс WIG-Ukraine досяг 311,00 пунктів, що становить зростання на 22,4% в порівнянні з червневим мінімумом

Загальною тенденцією для всіх трьох індексів (UX, PFTS та WIG-Ukraine) є висока волатильність та залежність від зовнішніх факторів, таких як політичні та економічні події. Вплив пандемії COVID-19 також суттєво вплинув на динаміку індексів, призводячи до спаду і наступного відновлення ринку.

Для аналізу динаміки індексу були проведенні розрахунки, порівнюючи щогорічне значення на початку року, з попереднім значенням (Таблиця 2.1.).

Таблиця 2.1.

Результат розрахунків динаміки індексів UX, PFTS та WIG-Ukraine.

Роки	Динаміка індексу (%)		
	UX	PFTS	WIG-Ukraine
2018	86,64%	26,1%	2,5%
2019	26,51%	65,2%	-18,5%
2020	-11,43%	-8,7%	-11,4%
2021	7,82%	-1,1%	30,9%
2022	7,23%	4,8%	36,3%
2023	-19,57%	-0,7%	-55,3%

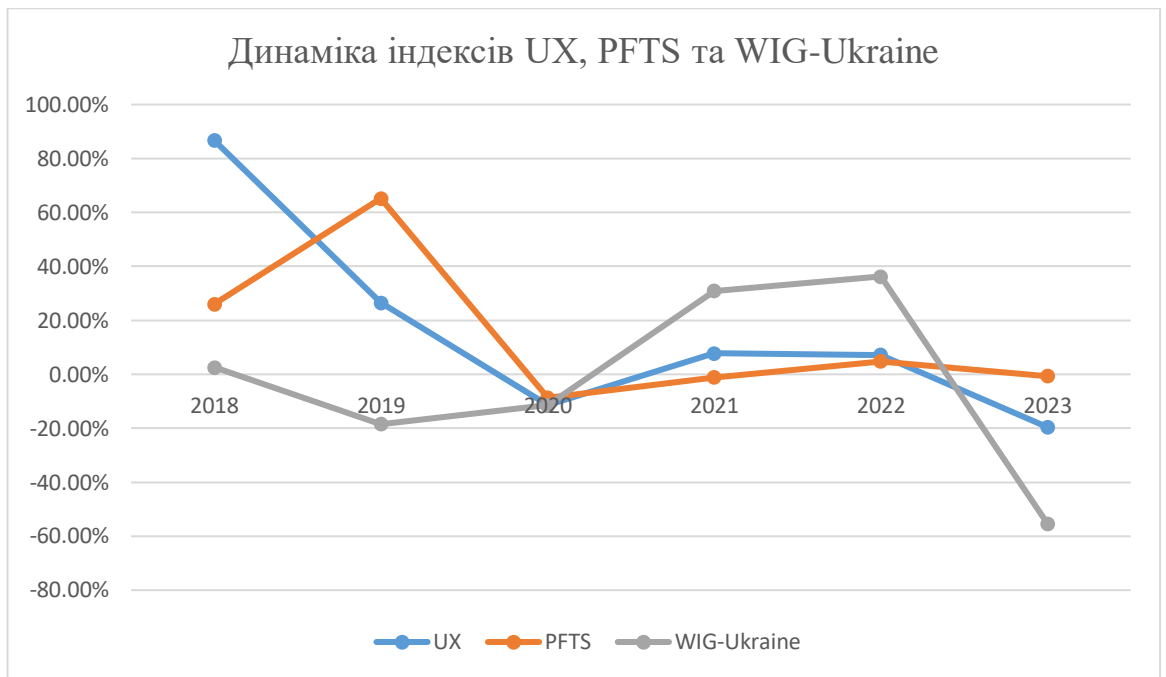

Рис. 2.1. Графік динаміки індексів: UX, PFTS та WIG-Ukraine.

На графіку зображено падіння трьох індексів в 2020 році, що пов'язано з впливом пандемії COVID-19 на економічну ситуацію і настрої інвесторів. Також, у 2022 році спостерігається зниження динаміки індексів, що пов'язано з повномасштабним вторгненням росії на суверенні території України, що призвело до значних економічних наслідків для України. (Рис. 2.1.)

У 2022 році українська економіка зазнала найбільшого падіння ВВП за роки незалежності, величезних втрат активів та доходів від експорту, безпрецедентних енергетичної та демографічної криз. Одним з найбільш постраждалих секторів є металургія, яка історично була серед локомотивів української економіки і експорту зокрема. Сама галузь втратила від однієї до двох третин активів, а металургійне виробництво скоротилося на 70%. Компанії – емітенти, металургійної і агропромислової галузі, складають більшу частинку портфелів індексів українських бірж.

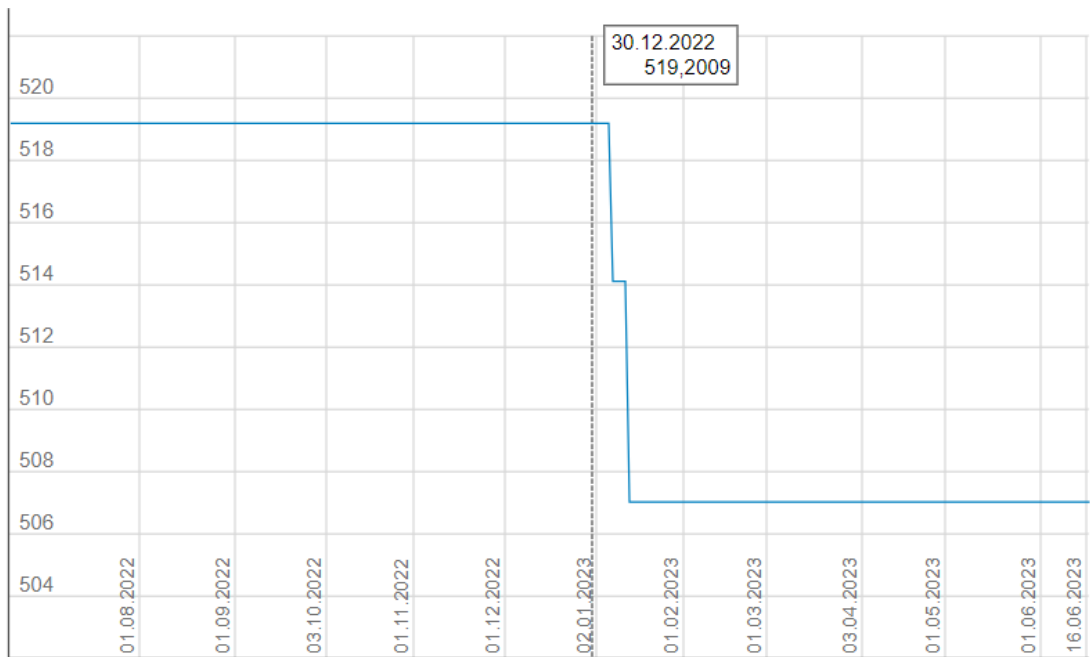

Рис. 2.2. Індекс ПФТС у 2022-2023 році.

Також, індекс ПФТС з початку повномасштабного вторгнення у 2022 році складала 519,2 пункти до початку 2023, потім знизився на 2,35%, і складає на 14 червня 2023 року - 507,1 пункт (рис 2.2.). Простежується застій ринку, це означає ціни акцій у “індексному кошику” не значно змінюються, немає значного руху цін акцій у будь-якому напрямку. Це впливає на настрої інвесторів різними способами. Деякі інвестори можуть вважати це позитивним, оскільки стабільність ринку може зменшити ризик. Однак, інші інвестори-трейдери, можуть вважати це негативним, оскільки вони шукають можливостей для заробітку на коливаннях цін акцій. обсяг торгів залишається стабільним, але ціни акцій не змінюються значно. Однак, у деяких випадках застій ринку може бути пов’язаний зі зниженням обсягу торгів, коли інвестори стають менш активними через нестабільну економічну та політичну ситуацію.

Аналіз динаміки індексів фондового ринку України вказує на важливість моніторингу економічних та політичних факторів, а також на розуміння впливу зовнішніх подій на ринок. Висока волатильність робить його надзвичайно складним для прогнозування, і важливо мати на увазі ризики та можливість втрат на фондовому ринку.

На додаток до динаміки індексів фондового ринку України, важливо також розглянути економічні показники, які впливають на ринкову ситуацію. Ось кілька ключових економічних факторів, які варто врахувати:

1. ВВП розвитку: зростання ВВП вказує на покращення економічної ситуації в країні. Вищий рівень ВВП сприяє збільшенню капіталу, підтримує інвестиції та створює сприятливі умови для розвитку фондового ринку.

2. Інфляція: контрольована інфляція є важливим чинником для стабільного розвитку фондового ринку. Висока інфляція може призвести до знецінення активів і негативно вплинути на інвесторську довіру.

3. Процентні ставки: рівень процентних ставок визначає вартість позичкового капіталу та дохідність інвестицій. Нижчі процентні ставки зазвичай стимулюють більше інвестицій на фондовому ринку.

4. Політична стабільність: політична стабільність має великий вплив на довіру інвесторів. Політична нестабільність, корупція та непередбачуваність можуть зменшити інтерес до фондового ринку та вплинути на його розвиток.

5. Зовнішньоекономічні фактори: залежності від світових ринків, зміни в міжнародній торгівлі та інші зовнішні чинники можуть мати значний вплив на фондовий ринок України.

6. Ринкова капіталізація: ринкова капіталізація відображає загальну вартість всіх компаній, які торгуються на фондовій біржі. Вона є показником розміру ринку та його привабливості для інвесторів. Зростання ринкової капіталізації свідчить про позитивні тенденції на ринку.

7. Обсяги торгів: обсяги торгів вказують на активність ринку та інтерес інвесторів до цінних паперів. Високі обсяги торгів можуть свідчити про збільшення ліквідності ринку та зростання довіри до нього.

8. Рейтинги кредитоспроможності: рейтингові агентства оцінюють кредитоспроможність компаній та держави. Високі рейтинги сприяють залученню іноземних інвесторів та створенню сприятливих умов для розвитку фондового ринку.

9. Інвестиційний клімат: політика та умови, які стимулюють інвестиції, мають важливе значення для розвитку фондового ринку. Інвестиційний клімат включає такі чинники, як правова система, податкова політика, захист прав власності та ефективність бюрократичних процедур.

10. Технологічний розвиток: впровадження нових технологій, таких як електронна торгівля та інформаційні системи, може покращити ліквідність та ефективність фондового ринку.

Україна належить до класу країн з критичним рівнем фінансової безпеки фондового ринку та потребує подальшого реформування та модернізації.

Однією з основних проблем є недостатня ліквідність ринку. В Україні спостерігається низький обсяг торгів, обмежений спектр цінних паперів та недостатня активність інвесторів. Це може бути пов'язано зі складними регуляторними процедурами, високими вимогами до входу на ринок та обмеженим доступом до інформації.

Також існує проблема недостатньої довіри до ринку через нестабільність економічної ситуації в країні, корупційні ризики та недостатню захищеність прав власності. Ці фактори можуть стримувати інвестиційний потенціал та розвиток біржового ринку.

Для подальшого розвитку біржового ринку в Україні необхідно проводити реформи, спрямовані на покращення фінансової безпеки та створення сприятливого інвестиційного клімату. На першому етапі слід зосередитися на таких напрямках:

1. Законодавча база: необхідно створити чітку та прозору законодавчу базу, яка регулюватиме функціонування біржового ринку. Вона повинна враховувати міжнародні стандарти та найкращі практики, забезпечувати захист прав власності, сприяти розвитку конкуренції та створенню рівних умов для всіх учасників ринку.

2. Інфраструктура ринку: необхідно підвищити ефективність та розширити інфраструктуру біржового ринку. Це включає розвиток торгових

платформ, посилення механізмів клірингу та розрахунків, поліпшення системи цінової інформації та доступу до неї.

3. Прозорість та дотримання стандартів: важливо забезпечити прозорість торгівлі, публікацію релевантної інформації про емітентів та цінні папери, а також забезпечити дотримання стандартів корпоративного управління.

4. Розвиток ринку цінних паперів: слід сприяти розширенню асортименту цінних паперів, включаючи акції, облігації, деривативи та інші інструменти. Це залучить більше інвесторів та збільшить ліквідність ринку.

5. Розвиток освіти та інформаційної бази: важливо підвищити рівень фінансової грамотності серед населення та інвесторів, а також забезпечити доступ до якісної та актуальної інформації про ринок.

Прогресивні реформи, спрямовані на вирішення цих проблем, можуть створити сприятливі умови для подальшого розвитку біржового ринку в Україні. Потенціал ринку включає залучення іноземних інвестицій, створення нових робочих місць та сприяння розвитку економіки країни в цілому.

2.3. Проблеми розвитку фондового ринку і шляхи їх вирішення в Україні.

Проблеми розвитку фондового ринку і шляхи їх вирішення в Україні є актуальною темою, яка вимагає глибокого аналізу та комплексних заходів. Фондовий ринок є важливим елементом фінансової системи країни, який дозволяє залучати довгострокові інвестиції, фінансувати реальний сектор економіки, забезпечувати ефективне розподіл та перерозподіл капіталу, сприяти конкуренції та інноваціям.

Однак фондовий ринок України характеризується низьким рівнем розвитку, який не відповідає потенціалу та потребам економіки. За даними Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), станом на 01.01.2021 року капіталізація фондового ринку України склала 559,9 млрд грн, що становить лише 13,6% ВВП країни. Для порівняння, середня капіталізація фондового ринку країн ЄС у 2020 році становила 64,4% ВВП.

Серед основних проблем, які стримують розвиток фондового ринку в Україні, можна виділити такі:

Недостатня законодавча база та слабе державне регулювання. Чинне законодавство про цінні папери не враховує сучасні тенденції та міжнародні стандарти, не забезпечує належний захист прав інвесторів, не стимулює прозорості та відкритості емітентів, не передбачає ефективних механізмів контролю та санкцій за порушення. НКЦПФР як головний орган державного нагляду за фондовим ринком не має достатньої функціональної та фінансової незалежності, повноважень та ресурсів для забезпечення ефективного регулювання та надання послуг учасникам ринку.

Низька ліквідність та обмежена пропозиція фінансових інструментів. Фондовий ринок України переважно є небіржовим, де здійснюються угоди за індивідуальною домовленістю сторін без гарантій виконання зобов'язань та розкриття інформації. Біржовий сегмент ринку має обмежену кількість ліквідних та інвестиційно привабливих цінних паперів, переважно державних облігацій та акцій деяких приватизованих підприємств. Ринок корпоративних облігацій має низьку активність та обсяги емісій, а ринок деривативів є нерозвиненим та неатрактивним для інвесторів.

Недостатня фінансова грамотність населення та низька інвестиційна культура. Більшість громадян України не мають достатньо знань та навичок для участі в операціях з цінними паперами, не розуміють переваг і ризиків таких інвестицій, не довіряють фондовому ринку та його учасникам. Також в Україні переважає короткострокова орієнтація інвесторів, які шукають швидких та високих доходів, а не стабільного зростання капіталу.

Неадекватна інформаційна інфраструктура та відсутність єдиного центрального депозитарію. Інформація про діяльність емітентів, умови випуску та обігу цінних паперів, характеристики фондових посередників, результати біржової торгівлі тощо є недостатньою, несвоєчасною, необ'єктивною та важкодоступною для потенційних інвесторів. Відсутність єдиного центрального депозитарію ускладнює процеси зберігання, обліку та переказу прав власності на

цінні папери, підвищує трансакційні витрати та ризики, знижує конкурентоспроможність фондового ринку.

Однією з перспектив розвитку біржового ринку України є залучення іноземних інвестицій. Розвиток біржового ринку та покращення його ефективності можуть створити привабливі умови для іноземних інвесторів, які можуть внести значний капітал та принести нові технології та ноу-хау.

За даними Офісу із залучення та підтримки інвестицій UkraineInvest, Україна розробила Національну стратегію збільшення прямих іноземних інвестицій, яка надає рекомендації щодо розвитку перспективних галузей для залучення інвестицій та шляхів збільшення притоку прямих іноземних інвестицій в Україну. Стратегія побудована навколо міжсекторальних (приватизація, просування експорту, освіта, цифрова трансформація тощо) і секторальних стимулів для збільшення іноземних інвестицій. Стратегія містить конкретні рекомендації щодо того, як зробити країну більш привабливою для потенційних іноземних інвесторів – як з точки зору релокації виробничих потужностей, так і з точки зору старту діяльності в Україні.

Щодо фондового ринку України, одним з основних завдань розвитку вітчизняного фондового ринку є удосконалення правової бази задля розширення участі в торгах незалежних учасників ринку та розвиток біржової інфраструктури. Про непрозорість фондового ринку України свідчить низький показник World Governance Indicators (WGI), який за 2018 р. склав 0,01 бала. Для порівняння, середня оцінка WGI для країн ЄС становила 0,83 бала. Таким чином, фондовий ринок України потребує суттєвих реформ та модернізації, щоб стати більш конкурентоспроможним та привабливим для іноземних інвесторів.

Розширення спектру фінансових інструментів є ще однією перспективою розвитку біржового ринку. Розвиток нових фінансових продуктів, таких як похідні інструменти, індексні фонди тощо, може стимулювати зростання активності на ринку та повернення більшої кількості інвесторів.

Розширення фінансових інструментів - це процес введення нових або удосконалення існуючих засобів, що застосовуються для виконання завдань,

передбачених фінансовою політикою. Розширення фінансових інструментів може мати позитивний вплив на можливості людського розвитку в інформаційній економіці, оскільки воно сприяє ефективному розподілу ресурсів, залученню інвестицій, стимулюванню інновацій, зменшенню ризиків та покращенню доступності фінансових послуг. Деякими прикладами розширення фінансових інструментів в сучасних умовах є:

- Застосування МСФЗ 9 - “Міжнародний стандарт фінансової звітності 9” який набрав чинності з 1 січня 2018 року для суб'єктів господарювання, які складають звітність за МСФЗ. Цей стандарт встановлює нові правила класифікації та оцінки фінансових активів та зобов'язань, знецінення фінансових активів та обліку хеджуванн. Застосування МСФЗ 9 може покращити якість та прозорість фінансової звітності, а також сприяти гармонізації облікових стандартів на міжнародному ринку.

- Використання похідних фінансових інструментів, таких як ф'ючерси, опціони, свопи, форварди тощо. Похідними називаються фінансові інструменти, вартість яких залежить від вартості базового активу (товару, цінного паперу, валюти тощо). Похідними функціонують на спеціалізованих ринках і дозволяють учасникам господарювання захиститися від небажаних коливань ціни базового активу, спекулювати на різниці ціни базового активу і похідного інструменту, а також створювати синтетичні позиції з існуючих інструментів.

- Розвиток фінтеху (фінансової технології), який полягає в застосуванні новітніх іТ-рішень для надання фінансових послуг. Фінтех охоплює такі напрями, як мобільні платежі, криптовалюти, блокчейн, робо-консультанти, краудфандинг, пірингове кредитування, інсуртех (страхування з використанням іТ) тощо. Фінтех сприяє підвищенню доступності, швидкості, зручності та безпеки фінансових послуг, а також стимулює конкуренцію та інновації на фінансовому ринку.

Застосування МСФЗ 9 може мати як переваги, так і недоліки для компаній, які складають звітність за МСФЗ. Деякі з них наведені нижче:

Переваги:

- Покращення якості та прозорості фінансової звітності, оскільки МСФЗ 9 враховує сучасну ринкову реальність та вимоги стейкхолдерів.

- Гармонізація облікових стандартів на міжнародному ринку, що сприяє порівнянності та аналізу фінансової інформації.

- Зменшення складності та суб'єктивності обліку фінансових інструментів, оскільки МСФЗ 9 спрощує класифікацію та оцінку фінансових активів та зобов'язань, а також вводить новий підхід до знецінення фінансових активів на основі очікуваних кредитних збитків.

- Збільшення гнучкості та ефективності обліку хеджування, оскільки МСФЗ 9 розширює можливості застосування хедж-обліку до багатьох типових стратегій управління ризиками, а також спрощує процес документування та оцінки ефективності хеджування.

Недоліки:

- Збільшення обсягу розкриття інформації про фінансових інструментах, що може призвести до погіршення читабельності та зрозумілості фінансової звітності.

- Збільшення витрат на перехід до нового стандарту, що пов'язано з необхідністю адаптації ІТ-систем, перегляду облікових політик, проведення навчань персоналу, отримання консультацій тощо.

- Зміна фінансових показників та показників ефективності діяльності компанії внаслідок застосування нових правил оцінки та знецінення фінансових інструментів, що може вплинути на договори з кредиторами, інвесторами, податковими органами тощо.

Недостатня прозорість та інформаційне розкриття на біржовому ринку України є однією з проблем, яка стримує його розвиток та підвищення довіри інвесторів. За даними НКЦПФР, в Україні діє 11 бірж, але лише 3 з них мають ліцензію на проведення торгівлі цінними паперами. Багато емітентів не дотримуються вимог щодо регулярного та особливого розкриття інформації, що ускладнює оцінку їх фінансового стану та перспектив. Також низький рівень

прозорості та інформаційного розкриття сприяє виникненню корупційних схем, маніпуляцій на ринку та порушень прав інвесторів.

Для покращення ситуації необхідно посилити роль НКЦПФР як органу державного регулювання та нагляду за біржовим ринком, забезпечити її функціональну та фінансову незалежність, а також покарати порушників законодавства про цінні папери. Також потрібно впровадити міжнародні стандарти розкриття інформації на фондовому ринку, зокрема МСФЗ, та використовувати сучасні засоби поширення інформації, такі як мережа Інтернет. Крім того, необхідно сприяти розвитку конкуренції та інновацій на біржовому ринку, залучати нових емітентів та інвесторів, а також популяризувати біржову торгівлю як ефективний механізм фінансування економіки.

Збільшення ліквідності. Одним з основних шляхів покращення біржового ринку є збільшення ліквідності. Для цього необхідно сприяти створенню більш активного торгового середовища, привертати нових учасників ринку та залучати інвестиції.

Запровадження програм стимулювання торгової активності на біржах є одним із можливих інструментів підвищення ліквідності на біржовому ринку. Такі програми передбачають надання певних пільг, знижок або винагород учасникам ринку, які досягають встановлених критеріїв торгової активності, таких як обсяг, частота, розмаїття або якість угод. Метою таких програм є стимулювання конкуренції, збільшення обороту та глибини ринку, покращення ціноутворення та зменшення спреда.

На світовому ринку існує багато прикладів успішного застосування програм стимулювання торгової активності на біржах. Наприклад, Нью-Йоркська товарна біржа (NYMEX) запровадила програму “Market Maker”, яка надає фінансові стимули учасникам ринку, які зобов’язуються забезпечувати ліквідність на визначених контрактах. Лондонська металургійна біржа (LME) запровадила програму “Liquidity Provider”, яка надає знижки на комісійні учасникам ринку, які покращують ліквідність на вибраних контрактах. Чиказька товарна біржа (CME) запровадила програму “Liquidity Enhancement Program”,

яка надає винагороди учасникам ринку, які забезпечують ліквідність на стратегічних контрактах.

На біржовому ринку України також можливе впровадження програм стимулювання торгової активності, якщо будуть враховані специфіка та потреби ринку. Для цього необхідно провести аналіз сегментів ринку за критеріями ліквідності, волатильності, конкурентоспроможності тощо та визначити пріоритетні напрями стимулювання. Також потрібно встановити чіткі правила та умови участі в програмах, а також механізми контролю та моніторингу за дотриманням їх положень. Крім того, необхідно забезпечити інформаційну прозорість та доступність програм для всіх потенційних учасників ринку.

Висновки до розділу 2

1. Початковий етап становлення біржового ринку в Україні припадає на 1990-і роки, коли були створені перші фондові біржі. Протягом цього періоду було прийнято необхідне законодавство, створено інфраструктуру і встановлено правила для функціонування ринку.

На сучасному етапі розвитку біржового ринку в Україні можна відзначити значний прогрес. Розвиток біржового ринку в Україні сприяв збільшенню ліквідності, підвищенню прозорості та залученню інвестицій. Для покращення інвестиційного клімату уряд та регулятори вживають заходів, спрямованих на створення сприятливих умов для інвесторів, забезпечення прав та захисту учасників ринку.

Однак, біржовий ринок в Україні також стикається з викликами, такими як недостатня капіталізація, висока волатильність та недостатня участь інституціональних інвесторів. Для подальшого розвитку необхідно продовжувати вдосконалювати правову базу, привертати більше інвестицій та розширювати асортимент фінансових інструментів.

Загалом, біржовий ринок в Україні пройшов важливий шлях розвитку і має потенціал для подальшого зростання. Він відіграє важливу роль у розвитку країни, залученні інвестицій та створенні конкурентного фінансового середовища.

2. Індекси фондового ринку є важливими показниками стану та трендів розвитку економіки країни, а також інструментами для інвесторів, емітентів та аналітиків. В Україні застосовують такі індекси: індекс ПФТС, Фондова біржа ПФТС (розраховується з 1 жовтня 1997 року); індекс UX, Українська біржа (розраховується з 26 березня 2009 року); індекс WIG-Ukraine, Варшавська фондова біржа (розраховується з 3 квітня 2006 року). Аналіз динаміки цих індексів за останній рік свідчить про негативну динаміку на міжнародному фондовому ринку, який включає акції українських компаній, що торгуються на Варшавській фондовій біржі. Основними чинниками зниження цього індексу були політична нестабільність в Україні, повномаштабне вторгнення росії та загострення ситуації з пандемією COVID-19.

Таким чином, можна зробити висновок, що фондовий ринок України показав різнобічну динаміку за останній рік, залежно від типу індексу та його складу. Загалом, внутрішній фондовий ринок продемонстрував позитивні тенденції, що відображають покращення економічної ситуації в країні, зростання довіри до фондового ринку та залучення інвестицій. Однак, міжнародний фондовий ринок показав негативні тенденції, що відображають високий рівень ризиків, пов'язаних з політичною та геополітичною ситуацією в Україні та світі.

3. Фондовий ринок є важливим елементом фінансової системи країни, який сприяє залученню та ефективному розподілу капіталу, стимулює інвестиційну діяльність, підвищує конкурентоспроможність економіки та забезпечує її стабільність. Однак фондовий ринок України залишається недостатньо розвиненим, неліквідним, непрозорим та вразливим до зовнішніх та внутрішніх чинників.

Фондовий ринок України потребує системних змін та модернізації, які б дозволили йому виконувати свої функції належним чином та сприяти економічному зростанню країни. Для цього необхідна спільна дія всіх зацікавлених сторін: держави, регуляторів, учасників ринку, експертів та громадськості. Також необхідно враховувати світовий досвід державного регулювання фондового ринку, але адаптувати його до специфіки вітчизняного ринку.

ВИСНОВКИ

У даній кваліфікаційній роботі було проведено детальне дослідження сучасного стану фондового ринку України. В результаті наукового дослідження були отримані наступні висновки:

1. Охарактеризовано основні поняття та інструменти фондового ринку. Фондовий ринок - це підсистема фінансового ринку система, система економічних відносин з приводу реалізації інтересів емітентів, інвесторів і посередників щодо випуску та обігу цінних паперів. Основними інструментами на фондовому ринку є цінні папери, такі як акції та облігації. Це дозволяє укладати угоди між власниками грошових коштів та їх споживачами. Фондовий ринок дозволяє емітентам залучати кошти для фінансування своєї діяльності, інвесторам отримувати дохід від розміщення своїх заощаджень, а посередникам заробляти на наданні послуг з організації торгівлі цінними паперами. Фондовий ринок також сприяє розвитку економіки, стабілізації макроекономічної ситуації і розподілу ресурсів між галузями.

2. Досліджено сучасний стан світового біржового ринку. Світовий біржовий ринок зазнає кардинальних трансформаційних змін, пов'язаних з активізацією інформаційно-технологічних інновацій. Спектр використання інструментів біржового ринку з кожним роком охоплює все більше учасників економічних взаємовідносин: від товаровиробників – приватних суб'єктів

господарювання, до державних інститутів, включаючи трейдерів, інвестиційні компанії та фінансові установи.

3. Охарактеризовано та досліджено сучасний стан криптовалюти на фондовому ринку. Сучасний стан криптовалюти на фондовому ринку відображається в її широкому застосуванні та впливі на фінансову систему. Криптовалюта, така як Bitcoin та Ethereum, стала значним активом на фондових ринках, залучаючи увагу інвесторів та трейдерів. Однак, криптовалюта також стикається з викликами і проблемами. Значна волатильність цих цифрових активів може призводити до великих коливань цін та ризиків для інвесторів. Також існує проблема недостатнього регулювання та контролю криптовалютного ринку, що може спричиняти ризики фінансової маніпуляції, шахрайства та використання для незаконних цілей. Значення криптовалюти на фондовому ринку полягає в її потенційній здатності до інновацій та децентралізації фінансової системи. Вона надає можливість швидкого та безпосереднього переказу коштів, ефективної торгівлі та нових фінансових послуг. Також, криптовалюта виступає як альтернативний актив для диверсифікації інвестиційних портфелів. У сукупності, криптовалюта на фондовому ринку знаходиться на етапі активного розвитку, змін та випробувань. Вона привертає увагу як інноваційного фінансового інструменту, але потребує вдосконалення регуляторного середовища, стабільності та захисту інвесторів для досягнення свого повного потенціалу.

4. Проведено аналіз становлення та розвитку біржового ринку України. Процес розвитку біржового ринку України є неперервним, існують деякі виклики, що потребують уваги та вирішення. Серед них - покращення регуляторного середовища, забезпечення ефективності і прозорості торгівлі, розвиток нових інструментів та послуг, а також привертання більшої кількості інвесторів. Незважаючи на ці виклики, розвиток біржового ринку України свідчить про його потенціал і перспективи. Він створює можливості для залучення капіталу, розвитку бізнесу та зростання економіки країни.

Продовження покращення регулятивного середовища та активна підтримка розвитку біржового ринку є важливими факторами для його подальшого прогресу та успіху.

5. Проаналізовано динаміку індексів фондового ринку України: UX, PFTS, WIG-Ukraine. Всі три індекси (UX, PFTS та WIG-Ukraine) характеризуються високою волатильністю та залежністю від зовнішніх факторів, таких як політичні та економічні події. Пандемія COVID-19 також суттєво вплинула на динаміку цих індексів, спричинивши спад та наступне відновлення ринку. Це показує, що для аналізу динаміки індексів фондового ринку України необхідно враховувати економічні та політичні фактори, а також розуміти вплив зовнішніх подій на ринок. Висока волатильність робить прогнозування складним, тому необхідно бути обережними та усвідомлювати ризики та можливості втрат на фондовому ринку.

6. Охарактеризовано проблеми розвитку фондового ринку і шляхи їх вирішення в Україні. Фондовий ринок України має багато проблем, які заважають його ефективному функціонуванню. Однією з них є законодавча нерегульованість питань корпоративного урядування в акціонерних товариствах. Іншою проблемою є низька ліквідність та капіталізація, масштабний дефіцит внутрішніх грошових ресурсів для інвестицій, низька частка біржового сегменту ринку, недостатнє законодавче регулювання ціноутворення, обмежена кількість ліквідних та інвестиційно привабливих фінансових інструментів, висока фрагментарність біржової та депозитарної структури. Щодо шляхів вирішення цих проблем, можливим рішенням є забезпечення захисту прав інвесторів та активне впровадження необхідних законодавчих норм. Також необхідно покращувати правове поле функціонування ринку капіталу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Благодатний А.С. Товарна біржа як інноваційно інституційний елемент розвитку міжнародних товарних ринків. URL: <http://ujae.org.ua/tovarna-birzha-yak-innovatsijno-instytutsijnyj-element-rozvytku-mizhnarodnyh-tovarnyh-rynkiiv/>
2. Босак А. О., Дойнік Ю. В. Фондовий ринок України: Перспективи розвитку і світовий досвід державного регулювання. 2021. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/nov/25547/nzmened-290-303.pdf>
3. Босак А.О., Дойнік Ю.В. Фондовий ринок України: перспективи розвитку і світовий досвід державного регулювання. 2022. URL: <https://science.lpnu.ua/uk/smeu/vsi-vypusky/vypusk-3-nomer-2-2021/fondovyy-rynok-ukrayiny-perspektyvy-rozvytku-i-svitovyy>
4. Вальд Б. Рекордна дохідність українських акцій: як пройшов їх 2021 рік у Варшаві та чому 2022-й буде іншим. 2022. URL: <https://ucap.io/wig-ukraine-2022/>
5. Глобальні графіки криптовалют. CoinMarketCap. URL: <https://coinmarketcap.com/uk/charts/>.
6. Гойлов А. Що таке ф'ючерси, та як ними торгувати. Blog UA - RoboForex.2021. URL: <https://blog.roboforex.com/uk/blog/2021/12/17/shho-take-fyuchersy-ta-yak-nymy-torguvaty/>.
7. Гриценко, Л. Л. Проблеми розвитку фондового ринку України в умовах фінансової глобалізації/ Л. Л. Гриценко, В. В. Роєнко // Механізм регулювання економіки. – 2010. – № 2.- С. 10-15 URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/57120/5/Gritsenko_Roienko_Problemy_rozvytku.pdf;jsessionid=E59E21CEE62D3AE87D35BDF21B0755D9

8. Діяльність з організації торгівлі на фондовому ринку. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку URL: <https://www.nssmc.gov.ua/forum-market-participants/profuchasnykam/fondovym-birzham/>
9. Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг” від 12.09.2019 р. № 79-IX зі змінами № 361- IX від 06.12.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-20#Text>
10. Зануда А. Як українська економіка пережила 2022 рік. BBC News Україна. 2022. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-64008306>
11. Індекс ПФТС (Україна). МінфінМедіа URL: <https://index.minfin.com.ua/markets/stock/pfts/>
12. Каліновський Р. Особливості й інструменти фондового ринку України. Офіційний сайт Дія.//2021. URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/finansi/osoblivosti-j-instrumenti-fondovogo-rinku-ukraini>.
13. Капелюшна Т.В. Аналіз та тенденції розвитку фондового ринку в європейському регіоні та Україні. 2019. https://www.researchgate.net/publication/356839612_ANALIZ_TA_TENDENCIJ_ROZVITKU_FONDOVOGO_RINKU_V_EVROPEJSKOMU_REGIONI_TA_UKRAINI
14. Ковальчук В. Що таке блокчейн?//2023. URL: <https://nenws.com/finansi/kriptoaljuti/shcho-take-blokchejn/>
15. Краснова І. В. Фондовий ринок в Україні: стан та перспективи розвитку. Проблеми економіки. 2014. № 1. С. 129–134.
16. Кривовязик І. Стагнація біржового ринку цінних паперів України. Економічний форум 2021. 1(1):176-183. URL: https://www.researchgate.net/publication/349648384_STAGNACIA_BIRZOVOGO_RINKU_CINNIH_PAPERIV_UKRAINI_CI_E_PERSPEKTIVI_ZROSTANNA

17. Криптовалюта простими словами: що це таке і як працює. 24
Канал.//2020. URL: https://financy.24tv.ua/shho-take-kriptovalyuta-prosto-vidi-yak-zarobiti-novini-bitkoin_n1464811.
18. Криптовалюта: визначення, історія появи та принципи роботи. Науково-популярний журнал Пізнавайка. URL:
<https://www.poznavayka.org/uk/nauka-i-tehnika-2/kriptovalyuta-viznachennya-istoriya-poyavi-ta-printsip-roboti/>.
19. Кузьминчук Н. В., Куценко Т. М., Терованесова О. Ю., Бондаренко О. І. Тенденції розвитку біржового ринку в Україні: етапи становлення //Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»//№1, 2022. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2022/3.pdf
20. Кухарець В. В., Булуй О. Г., Левківська Л.М. Тенденції розвитку біржового ринку в умовах глобалізації світової економіки//Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»//№4, 2021. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2021/92.pdf
21. Ломанцова Д. Облікова політика — 2020. Типові помилки при складанні//2020. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/blogs/home/posts/2020/02/finansovyy-oblik.html>
22. Офіційний сайт monobank. URL: <https://www.monobank.ua/invest?lang=uk>
23. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/#tab-dov>
24. Офіційний сайт Українська біржа URL: <http://www.ux.ua/ua/index/ux/>
25. Офіційний сайт Фондова біржа ПФТС. URL: <https://pfts.ua/en/>.
26. Політична економія: Навч. посібник / Т.Г. Кривенко, В.С. Савчук, О.О. Беляєв та ін.; За ред. д-ра екон. наук, проф. Т. Г. Кривенка. — К.: КНЕУ, 2001. Тема 9, Гл. 3.
27. Результати WIG-Ukraine. URL: <https://www.investing.com/indices/wig-ukraine>
28. Світовий фінансовий ринок. Особливості функціонування та структура міжнародного фінансового ринку. URL: <https://buklib.net/books/23576/>

29. Сич Є. М., Ринок фінансових послуг. URL: <https://ukrtextbook.com/rinok-finansovix-poslug-sich-ye-m/rinok-finansovix-poslug-sich-ye-m-2-1-2-2-instrumenti-fondovogo-rinku.html>
30. Старк С. Купівля криптовалюти в Україні. 2022. URL: <https://ilounge.ua/ua/review/pokupka-kriptovalyuty-v-ukraine>
31. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року // Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy>
32. Танклевська Н. С., Кальченко М. М. Стан та проблема формування фондового ринку в Україні. Ефективна економіка № 9, 2013. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2319>
33. Таран І. МСФЗ 9 «Фінансові інструменти»: практичні аспекти впровадження в Україні // Науковий журнал Досвід і судження // 2018. URL: <https://www.pwc.com/ua/uk/publications/2018/ifrs-9-financial-instruments.pdf>
34. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
35. Харабара В. М. Проблема формування фондового ринку в Україні. . Ефективна економіка № 12, 2014. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3636>
36. Чепульченко Т. О., Монаршук А. О. Правове регулювання фондового ринку в Україні: проблематика та перспективи розвитку. Право і суспільство. 2020. № 2. Ч. 2. С. 276–282
37. Що таке Call та Put на фондовому ринку? // 2022. URL: <https://ffin.ua/blog/articles/investopediia/post/shho-take-call-ta-put-na-fondovomu-rinku>

38.Що таке ф'ючерс звичайними словами // Freedom broker// 2022. URL:
<https://ffin.ua/blog/articles/investopediia/post/shcho-take-fiuchers-zvychainymy-slovamy>